

Domoljub

V Ljubljani 1. novembra 1944

57 - Štev. 44

Satanovo delo

Če je komunizem sam na sebi tako strašno zlo in nesreča, se moramo vprašati, zakaj? Odgovor je tale, ki nam ga daje naša vera: Zadnji vzrok tolike hudobije, ki pod njo danes trepeče ves svet, je posebljena hudobija, ki ima svoj sedež v satanu. Vse zlo, ki je v satanu, je utelešeno v komunizmu. Maloverni moderni človek bo ob tej besedi sicer zmajal z glavo ter dejal, da pretiravamo. Toda že veliki misleci preteklosti so trdili isto: veliki pesnik Dante prav tako, kakor nemški pesnik in mislec Goethe ter drugi so trdili, da je satan največji sovražnik prave človeške sreče. Ti veliki duhovi so tako rekoč slutili, da je resnica tisto, kar uči sv. Cerkev, ki uči, da satan res biva in grozotno posega v človeško življenje. Satan je namreč po nauku naše vere sovražnik vsega dobrega. Zato bomo razumeli, kar uči evangelij, kako je skušal preprečiti Odršenje, ko je skušal našega Gospoda samega zapeljati. Šele dovršeno Jezusovo odršenje nas je vse rešilo satanove nadoblasti, da nam zdaj ne more več škodovati, če namreč sami ne privolimo njegovi oblasti. Ker pa smo ljudje vendarle slabotni in je naša volja šibka, zato nam je Bog dal svojo milost, da nas v boju zoper satana krepi. Sam Gospod nas je opozarjal na »kneza tega sveta« — na satana, ki ima svoje privržence ne le v peklju, marveč tudi na svetu. Oboji so tisto, kar je Gospod imenoval »satanovo kraljestvo« in »peklenška vrata«. Iz Raza odetja nam je znano, da so vsi ti nasprotniki krščanstva s satanom črna družba.

Satan je hudobija sama, ki samo na to misli, kdaj bo mogel komu kaj škodovati. Njegovi napadi trajajo ves čas in so namenjeni vsem ljudem. Vse čase v zgodovini je satan imel na zemlji svoje odkrite pristaje. Ni treba niti omenjati, da je na primer italijanski pesnik Carducci spesnil celo slavnostno himno na čast satanu. V zgodovini so bili časi, ko so celo organizacije častile satana. Celo na ozemlju bivše Jugoslavije so bivali krivoverci, ki so se imenovali »bogomilec«, ki so tudi častili satana. Njihove razvade so se ohranile do dandanes v tistih krajih. Zato ni čudno, da je napadajoči islam tako hitro ugnal tiste krščanske kraje, v katerih dandanes tako samozavestno nastopa komunistični — Tito.

Ne gane nas besedičenje praznih duš, češ da komunizem morebiti le ni tako nevaren veri. Dejanja, ki jih je zagrešil komunizem med nami, in besede, ki nam jih govori papež — vse to nam mora poučiti, da komunizem gibljejo še druge sile, ki stoje zunaj okvira navadnega človeškega mišljenja in ravnanja. Človekova narava si želi miru, komunizem pa oznanja večni nemir in podžiga sovražstvo. V komunizmu srečavamo toliko sovraštva, da tega človeška narava sama na sebi niti zmožna ni. Komunizem je sovraštvo, ki se najbolj razdivja na tistem, kar je krščanskega.

Toda komunizem sovraži in razdira vse, kar je človeku drago in sveto. Danes se čudno zgražamo nad komunisti, ki so pomorili že toliko tisoč Slovencev. Poročajo nam, da jih na Krimu niso niti streljali, marveč kar žive metali v krimske jame. Kaj bi se čudili, če pa vemo, da je satan največji morilec in ubijalec. Jezus sam je Judom, ki so snovali njegov umor, zaklical: »Vi ste od očeta hudiča. On je bil že od početka ubijalec«.

Kakor je satan oče laži, tako je tudi oče umorov in ubojev. Lenin, oče komunizma, pa je uči laž in umor za razširjenje komunizma. Zato je pisec Thamel po pravici imenoval Lenina — Antikristusa! In Stalin je zdaj njegov naslednik. Zda so njuni hlapci zgrabili za orožje. Zato se je zdati tudi z orožjem treba boriti zoper to zlo. Vedimo pa, da naše orožje z božjo pomočjo lahko uniči hlapce, ne bo pa premoglo samega očeta hudobije. Zavedajmo se Gospodovih besedi, ki jih je spro-

Dolje na 2. strani.

Slovenka.

Vojni dogodki preteklega tedna Brezuspešni napadi na zahodu

Kakor naglašajo nemška uradna poročila zadnjega tedna, je sovražnik na zahodu sicer hudo napadal, vendar ni dosegel nobenih pomembnejših uspehov.

Dne 23. oktobra: Nemške čete so pri Antwerpnu s protinapadi izjalovile napade kanadskih čet. Tudi pri mestu Hertogenbosch so sovražne čete le malo napredovale. — Pri Lunevillu so bili hudi boji, toda nemški protisunkovi so ustavili začetne sovražne uspehe.

Dne 24. oktobra: Težični boj je zdaj na desnem krilu na Nizozemskem. Pri Antwerpnu in Hertogenboschu je sovražnik skušal predreti. Ponekod je sicer vdrl v nemške postojanke, vendar so Nemci glavnino teh čet uničili.

Dne 25. oktobra: Pri Antwerpnu in Hertogenboschu so boji še silnejši. Sovražnik je le malo napredoval. Nemci so nameravali predor preprečiti. — V zahodnih Vogezih ob izvirku reke Mortagne je sovražnik ponekod vdrl v nemške postojanke.

Dne 26. oktobra: Sovražnik je skušal vdreti v luko Antwerpen, kar pa so mu preprečile nemške čete. — Na južnem delu otoka Beveland se je sovražnik izkrcal, vendar so tukaj Nemci takoj ukrenili protukrepe. — V Hertogenboschu so hudi polnični boji. — Južno od kraja Cornimont je važna višina spet prišla v roke nemških čet.

Dne 27. oktobra: Na otoku Beveland so nemške čete razbile vse sovražne sunke. — Južno od kraja Rosendal ob Scheldi Angleži in Kanadčani skušajo prebiti, vendar so tukaj že v teku nemški protisunkovi. — Pri Tilburgu je sovražnik ponekod vdrl v nemške črte. Del mesta Hertogenbosch je pod sovražnim ognjem. — Tukaj so Nemci od 20. do 26. oktobra uničili 180 sovražnih tankov. — Hudi boji divljajo v Vogezih, kjer so se ameriški napadi ustavili pred nemškimi črtami.

V Italiji so le manjši boji

Tukaj je bilo pretekli teden le malo bojevanja, kakor se glase nemška uradna poročila:

Dne 23. oktobra: Oddelki 5. ameriške armade so tukaj v Apeninih izvedli več napadov, ki pa so bili odbiti. — Ob jadranski obali so sovražne čete ves dan naskakovale nemške postojanke ter so le severno od kraja Cesena dobile majhno predmostje čez rečico Savija.

Dne 24. oktobra: Spodleteli so sovražni poskusi, da bi iz cesenskega predmostja udarili naprej.

Dne 25. oktobra: V Apeninih so se nemške čete utrile med Vergatom in Lojanom, kjer so Amerikanci zaman poskušali razširiti tamkajšnji svoj vdor. — Ob Jadranu ni bilo posebnih bojev.

Dne 26. oktobra: Boji so bili omejeni le na manjše spopade zahodno in južnozahodno od kraja Iznub. Vsi ti boji pa so bili za sovražnika polni izgub.

Dne 27. oktobra: Posamezni sovražni napadi severno od kraja Lojano so spodleteli. Na jadranski obali so Nemci razbili sovražno predmostje čez Ronco.

Fronta na vzhodu se ustavlja

Na vzhodnem bojišču se na podlagi nemških vojnih poročil lahko reče, da se je fronta na severnem delu ob pruski meji ustavila in da tukaj zdaj celo Nemci prehajajo v napade. Tudi na Balkanu je nemški odpor vedno trdnjejši in boljševiško napredovanje zastaja.

Dne 23. oktobra: Nemške sile pri Nišu so več dni zadrževale sovražnika, nakar so se priključile

Nadaljevanje s 1. strani.

govoril tiskar, ko je iz obsedenca izgnal hudobnega duha: »Ta rod se ne izene drugače, kakor z molitvijo in postom!«

Po tej boji resnici se ravnamo tudi takrat, ko z orožjem v roki nastopamo zoper največjega sovražnika Slovence rodu in boje misli med Slovenci. Če se bomo po tem ravnali, vekomaj ne bomo osramočeni!

Slovenci, Slovenke!

Izdajstvo in samopredaja Badoglije Italije, Romanije in Bolgarije sta šidovstvu udinjenim, med seboj povezanim sovražnikom Evrope omogočili, da so dosegli politične in vojaške uspehe, ki bi jih sicer junaški nemški vojak preprečil. — Zato so se fronte približale tudi naši domovini.

Kaj imajo sedaj ti narodi od tega, da so jih njihove plačane klike, strahopetni kralji in regenti sapeljali iz neodvisnosti in mladane mirnodobskega stanja miru in reda k samopredaji? So si s tem mogoče kupili doživen mir? — Ne! — Silska, beda, lakota, bolezn, kraje, ropi, nasilje, prostitucija, odvzete zasebne lastnine, zasledovanje vseh vernikov, revolucionarni sodni zbori, ki dajejo pobijati vse, kar ni dovolj sposobno za prisilno delo v Sibiriji, transporti na prisilno delo v ledene stepe in tajge za Uralom ali siljenje v topovsko hrano pred komisarake brzostrelke — to je druga stran domovnega mira, ki pomeni večno smrt teh narodov.

Da bi te morilake sovražnike zadržala in jim zadal takšen udarec, da se — premagani — ne bodo nikdar več upali navalati na Evropo, zibelko kulture in civilizacije, se Nemčija za svojimi obrambnimi frontami oborožuje za uničujoč proti-udarec.

Sedaj je tudi za nas nastopila ura, da sodelujemo pri obrambi naše domovine in s tem Evrope, kakor tudi pri pripravah za zmagoviti, odločilni protiudarec in s tem nemškemu vojaku in našemu domobranecu omogočimo pregnati v šidovski službi stoječe Titove in druge tolpe, zadržati njihove nadaljnje vpadе in jih potem povsem uničiti.

nemškimi glavnimi silam. — Na Madžarskem sovražnik močnejše pritiska proti Donavi, vendar so nemške in madžarske čete pri Szegedu odbile vse boljševiške napade. — Pri Solnoku so Nemci obkolili več romunskih in sovjetskih divizij, ki jih zdaj uničujejo. — Tudi severno od Debrečina so Nemci odrezali več boljševiških oddelkov, ki so predrti čez reko Tiso. V Beskidih in pri Dukli je sovražnik brez uspeha napadal. — Na Slovaškem so nemške čete razbile močnejše tolovajske tolpe. — V Vzhodni Prusiji se je bitka razširila. Tukaj se je boljševikom ponekod sicer posrečilo vdreti v nemške postojanke, pri čemer je padlo mestec Goldap, vendar so Nemci južno od kraja Gumbinnen odrezali napredujoče boljševike. Nastala je huda bitka, v kateri so Nemci v sedmih dneh boljševikom uničili 616 oklepnikov.

Dne 24. oktobra: V severni Grčiji se Nemci nemoteno premikajo, medtem ko so v Srbiji hudi boji s tolovaji, boljševiki in Bolgari. — Pri Debrečinu še vedno divja bitka, ki še ni odločena. — Boji v Vzhodni Prusiji so vedno bolj srditi. Zdaj so Nemci vrgli boljševike nazaj tudi pri Goldapu in Gumbinnenu. Samo včeraj je sovražnik tukaj izgubil 176 oklepnikov.

Dne 25. oktobra: Na Balkanu so boji ob albanski meji in ob spodnji Moravi. — Med Donavo in Tiso zdaj Madžari uspešno napadajo. — Pri Debrečinu so Nemci do zdaj uničili glavni del 80. boljševiške konjeniške divizije in 3. sovjetsko oklepniško brigado. Ob reki Narev so zadivljali novi boji. — Pri Goldapu in Gumbinnenu so zmagovite nemške čete prodirale dalje proti vzhodu.

Dne 26. oktobra: Na Balkanu so nemške čete odbile sovražne napade pri Skoplju in Kraljevem. — Na Madžarskem je sovražnik skušal preoračiti Tiso, pa je bil odbit. — Boji pri Debrečinu se nadaljujejo. Nova bitka se zadivjala v Vzhodni Prusiji, kjer je sovražnik privedel nove sile pri Gumbinnenu. V štirih dneh so tukaj boljševiki izgubili 295 oklepnikov in 102 topov. Zlasti junaško so se borili bataljoni ljudske vojske. — Na drugih delih tega bojišča so bili ustavljeni vsi sovražni napadi, le v kraj Ebenrojen je mogel sovražnik vdreti.

Dne 27. oktobra: Po petdnevni bitki pri Skoplju in Kraljevem so nemške divizije preprečile vse sovražne prebijalne poskuse, pri čemer je sovražnik izgubil 80 topov. Pri Debrečinu boji še trajajo. Munkaš so nemške čete izpraznile, vendar so Nemci boljševikom tukaj uničili 167 vozil. — V Vzhodni Prusiji divljajo hudi boji, v katerih je padel nemški general Priess. V hudih bojih so Nemci vrgli sovražnika iz mesta Schlossberg, kamor je bil vdrl.

Velikonemški Rajh je voljan, sprejeti našo domovino za varnostni zid. Ta pripravljenost pa more biti učinkovita le tedaj, če so tudi vsi za boj in delo sposobni Slovenci — moške in žene — pripravljeni, biti boreci in branilci svoje domovine.

Ne mislimo se boriti kot topovska hrana ali kot najemniki tujih interesnih druž, temveč za svoj lastni obtoji, za svoje življenje, za svojo mladino in lepšo bodočnost svojega naroda.

To uro pada odločitev, ali se Slovenci priznavamo kot del evropske skupnosti, ali pa bomo tudi mi izginili v boljševiškem kaosu. — O naši sedanjosti odločitvi bodo nekoč sodili naši otroci. Če bodo ti takrat naše zadržanje blagoslovljali, ali če nas bo njihova kletva spremljala do sodnega dne, o tem odločamo mi v tej uri.

Zato objavljam v Ljubljanski pokrajini

o k l i e

za izvršitev vseh potrebnih obrambnih del v pokrajini proti boljševikom in njihovim zaveznikom in to pod varstvom Slovenskega domobranstva in nemških vojakov.

Vsak za boj in delo sposoben mož, vsaka odločna ženska, vsi Slovenci brez razlike osebe in stana se bodo prostovoljno javili na izpolnjevanje dolžnosti za

BOGA, NAROD IN DOMOVINO!

President Pokrajinske uprave

general LEON RUPNIK, l. r.

Generalni inšpektor Slov. domobranstva

Iz bojev zoper komuniste

Tolovaji na Dolenjskem so umorili semičkega župnika p. Rajnerja Erklavca, — ki je tretja komunistična žrtev med duhovniki križevniškega reda v Beli Krajini.

V boju s komunisti je padel v okolici št. Petra na Krasu član Slovenske varnostne straže Martinček Janez. Pred smrtjo je dejal: »Po zdravite tovariše in nadaljujte, kar smo skupaj začeli.« Slava junaku!

Po 26 mesecih počitka v temnih šmarjeških gozdovih so v nedeljo 15. oktobra na novomeškem farnem pokopališču dejali v grob od boljševikov zaklano Furlanovo družino iz Kronovega pri Beli Cerkvi. Večni mir in pokoj v blagoslovljeni zemlji!

Po 26 mesecih borbe za naš trpinčeni narod je padel junaške smrti hrabri borec Franc Blatnik iz Ledeče vasi v šentjernejski dolini. Slava njegovemu spominu!

V naskoku z orožjem v roki je padel belokranjski rojak Jure Mravinc. Junaku večna slava!

V boju s komunisti je junaško padel na Čatežu eden prvih protikomunističnih borcev šentrupeške doline Joško Grum. Slava junaku!

V okolici Čateža se je vnela pretekla dni huda bitka med domobranci in štajerskimi komunističnimi skupinami. Komunisti so pustili na bojišču 170 mrtvih, med njimi komandanta.

Ko so šli domobranci po zimsko obleko v Novo mesto, so se na poti spoprijeli z boljševiki. Pri tem je padlo 86 tolovajev.

18 glav lepe živine in dva teška konja so dne 28. sept. odpeljali boljševiki kmetom v Žažarju v horjulski občini. V ljudsko šolo so vrgli tolovaji 4 bombe in je začela goreti.

V boju z bolgarskimi četami in komunističnimi tolpmi so Nemci izrgali slednjim Strumico v južni Macedoniji.

Komunistične tolpe so poskušale v zadnjih dneh zasedi srednjo Srbijo, pa ni šlo. Zaradi močnega pritiska nemških čet so morali komunisti izprazniti Arandjelovac.

Komunisti so ponovno zažgali »Katoliški dom« pri Sv. Juriju ob južni železnici; prvič ni v celoti zgorel. Zdaj so kmetje požigalca pri Zuzumu ujeli.

Ni komunist, kdor ne žrtvuje domovine za zmago komunistične revolucije, je učil Ljenu.

General Rupnik »narodnim pionirjem«

V nedeljo dopoldne so se na Kongresnem trgu v Ljubljani na povabilo predsednika generala Rupnika zbrali nad 30 tisoč ljudi, katerim je predsednik Rupnik spregovoril važne besede. Pred zborovanjem je glavni domobranski kurat stotnik dr. Ignacij Lenček imel sveto mašo z lepo pridigo o Kristusu Kralju. Po pozdravu generalnega tajnika mestne občine ljubljanske g. Jančigaja je začel govoriti gosp. prezident, ki je med drugim naglašal:

SLOVENCİ in SLOVENKE!

Že zaradi vzrokov sedanje vojne, ki se vedno bolj očitujejo, zaradi očividnega razvoja dogodkov in ker je bilo to že tolikokrat — žal mnogokdaj gluhim ušesom — povedano, ni potrebno, da vam na dolgo in široko razkladam, da hočejo židje zavladati nad vsem svetom in izprosti ves zemeljski krog. Da. Zgodovina, milijoni dejstev, prav posebej pa ta tipična židovska vojna, ki jo sodoživljamo, so nedvomni dokazi za to, da je to izvoljenost zajedalsko ljudstvo sam satan naročil za rušilce vsakega božjega in človeškega reda. Stoletja in stoletja je žid z vsemi sredstvi, ki podžigajo nizkotne nagone in strasti, s krivimi nauki, s prevaro in prav posebej s prekletim zlatom človeštvo kvaril in poneumljal, ščuval narode proti narodom in iz teh vojn redno odnašal največji dobiček. Ko so potem modri iz Ziona s svojim liberalnim kapitalizmom, marksizmom, nacionalnimi radikalizmi in lažno demokracijo tako napredovali, da njihovi samovladi na svetu dozdnevno nič več ni stalo na poti, so zdravi narodi dobili voditelje, ki so hoteli človeštvo iztrgati iz spretno zakrinkanega židovskega brezdnja in skozi pravično nacionalno in socialno preureditev pripeljati svet na miren način k ozdravitvi in človeka vrednemu, Bogu dopadljivemu življenju.

Boljševizem in poganstvo sta orodje židovstva.

Židovski svetovni nadoblasti nasprotujoča nacionalna in socialna gibanja so dala židom povod, da so naslovili največjo in najtežjo vojno z namenom, da bi uničili vse narode, ki se niso hoteli ukloniti židovski samovladi, izzemavanju in zaslužku. Za izvedbo tega so modri iz Ziona uporabili dve največji bojni organizaciji: boljševizem in bogataštvo. V armade teh dveh svetovnih organizacij so prisilili židovstvu že poslušne narode treh svetovnih imperijev. S temi se že šesto leto trudijo uničiti uporni sili Nemčije in Japonske. Svojim zapeljanim narodom so že 1939. leta lagali, da bo to dražestna vojna in siljen zaslužek. Potem, ko je vojna postajala vedno manj dražestna, so lagali naprej in širokoustno obljubljali zmago za leto 1942., pa so morali termin za »čisto zagotovost« prestaviti na obeljavanje lista v l. 1943. Listje je sicer tudi 1943. leta zares obletelo, toda evobodoljubni in v Boga zaupajoči narodi še niso odložili orožja in so se še naprej bojevali. Zato so židovska trobila zopet morala zmago preložiti za las natančno na mesec oktober 1944. leta. To naj bi bil zares končno veljavni termin, ki naj bi omogočil skrbno pripravljeno sistematično uničenje vseh židovstvu neposlušnih narodov.

Tako stoji sedaj ves svet — tudi mi mali Slovenci — prav na višku naskoka, ki ga je svetovni žid zaukazal proti staroslavni in vendar vedno mladostni, ustvarjalni, kulturno, civilizacijsko in ves človeški napredek ohranjajoči Evropi in proti junaški, Daljni vzhod gradeči Japonski.

Izdani evropski narodi žrtev boljševizma.

Vsi evropski narodi — tudi stotisoči nacionalnih Rusov in mnogo desetisočev drugih vzhodnih, jugovzhodnih, južnih in zahodnih narodov naše celine — stojijo za boj pripravljene za židovi, ki jih je zgradila Nemčija. Vsi ti čakajo na trenutke, da skupaj z nemškimi vojniki nastopijo za zmago-slavni protidarec, ki bo prinesel njihovim domovinom osvoboditev izpod židovskih boljševikov. Milijoni mož in žena istih narodov pripravljajo noč in dan v neumornem delu svojim oboženim rojakom oni vojni material, ki bo pri protidarcu močnejši in uspešnejši kot židovski. Tedaj se bodo tudi dvignili še preživeli zdravi ostanki mučenih na-

rodov, da bodo uničili boljševiške krvnike. Za dolgiimi sovjetskimi frontami to že sedaj uspešno delajo mnoge močne borbene enice tako imenovanih »belih« borec za nacionalno svobodo svojih narodov. Pridružil se jim jih bo iz dneva v dan več borec, kakaj narodom se že po tem kratkem času »svobode« nezadržno odpirajo oči in spoznavajo, kako bridko so bili zapeljani, nalagani in razočarani. Verodostojna poročila nam pripovedujejo, da je to vsak dan bolj vidno že tudi pri onem delu Srbije, ki je včeraj bil vsaj rezerviran, če ne sovražen nacionalnim silam, ki so sodelovale z nemškimi zasedbenimi oblastmi; — da se ozremo samo na nam najbližji primer. Vsi ti narodi danes pod silo neizprosno iztreznjujočih dejstev z od razočaranja vlažnimi očmi gledajo za odšliim nemškim »okupatorjem« in na kolennih molijo k Bogu, da bi Nemčija vzdržala in se čim bolj temeljito pripravila za protidarec proti boljševiškim zverinam. Ni več nikako ugibanje, da je danes, ko ta grozotna vojna dobiva vedno bolj tudi na zunaj viden ideološki značaj, Nemčija tista, ki v satanskem medzverniškem igranju narodov odloča o bodočem končnem izidu vojne, ki bo nemškemu narodu prinesel njegovemu junaštvu odgovarjajočo zmago.

Ko bodo vsi evropski narodi izpolnili svojo dolžnost, bo ob nemški podpori, pomoči in vodstvu v tej vojni nastopil preobrat, ki bo družini narodov naše celine prinesel zmago, mir in lepšo bodočnost brez židovskega zastupljajočega vpliva.

Naloga slovenskega naroda

Kaj je torej naša, malega slovenskega naroda dolžnost?

Po krivdi neodgovornih, kratkovidnih, samo vase in trenutne prestižne koristi svojih strank zaverovanih politikov od včeraj na danes in zaradi politične nezrelosti in pokvarjenosti dela njihovih somišljenikov, je bil tudi naš mali narod proti volji zdrave večine kot židovski soborec pahnjen v vojno, ki je zasledovala izključno židovske koristi. Poskusite analizirati dogodke od takrat naprej in si predložite, kakšna bi bila današnja situacija, če bi naše vodstvo bilo trezno in pametno. Potem šele boste razumeli, kaj smo dolžni Simoviču za njegove milijone, ki jih je dobil za puč, in kaj dolgujemo tistim, ki njegove pustolovščine niso preprečili ali so jo celo podpirali.

Kot opljanjeni otroci smo šli z velikim vikom v vojno, ne da bi mislili, da to ni igrača, in ne da bi pomislili, kaj nam bo ta vojna jutri prinesla. V petih dneh je bila vojna končana, domovina in narod razčetrverjena.

Prvo vojno razsulo

Toda tudi ta nesreča nas ni stregnila. Pod tenkim površjem videza so razprtje med strankami še naprej tlele tudi takrat, ko je bila vsaj enotnost v nastopanju za rešitev tega, kar nam je po naši neumnosti še ostalo, krvavo potrebna. Namesto da bi vsaj takrat, ko so nas okolnosti že tako ali tako dušile, pametno računali z dejstvi, in njim odgovarjajoče usmerjali svoje življenje, so se skupine in celo posamezniki na vsak način hoteli proslaviti z »osvoboditvijo«, ki bo prav zato, ker je vojna s še kolikor toliko organizirano vojsko trajala pet dni, zaradi aktivnega odpora nekaj bednih klatežev »izvojevanac« — pojutrljenjem. Tako so ti pustolovci, ki jih je začaral otroški Simovičev puč, vedno bolj razkopavali bedni narod.

Komunistični strup

Komunisti, ki so komaj čakali na vojno, katero so pod najrazličnejšimi krinkami pomagali pripravljati, so z dobro naštudiranim nastopom in taktiko, ki so se ju leta in leta učili na visokih šolah svetovne revolucije, in katerima naši bivši čaršijski in omizijski politični natvneži in ignoranti niso bili in nikdar ne bodo kos, izrabili čustva in stremljenja, ki so jih narodu pričarali ti sanjači. Prav pod nacionalno krinko, slepeč narod z borbo proti italijanskim zasedbenim silam, se je komunistom posrečilo razplanteti samomorilno partizansko vojsko pod zastavo prav »osvobodilne« fronte, ki pa je zasledovala cilje svetovne revolucije na našem ozemlju. Tajno podpirana od italijanskih komunistov in badoljevcev, bi »Osvobo-

dilna fronta« naš narod že stala življenje in obstoje, če se naš dobri, marljiv kmet, ki mu za to noben drug sloj našega naroda ne bo nikdar mogel izkazati dovolj hvaležnosti in mu dati dovolj priznanja, ne bi bil oprijel samoočrambe in če ga ne bi v zadnjem trenutku, ko je bilo kazno, da bo šlo vse po zlu, podpri nemški vojak. Tega se spomnite, kadar bo koga zopet zamikalo, da bi pilnil na kolaboracijo!

Okrog 35.000 nedolžnih ljudi in preko 3 milijarde lir škode na narodnem premoženju nas je stala partizanska »vojna« samo v Ljubljanski pokrajini.

Najboljši sinovi naroda

Na povelje Führerja Velikoneškega Rajha so bile naše Vaške straže preorganizirane v pravo vojaško formacijo, oborožene, opremljene in izveščane. Borec se ramo ob rami z nemškim vojakom, so naši hrabri domobranci v najvažnejših predelih pokrajine vzpostavili mir, red in varnost, ter so postali vedno zmagovalni strah in trepet izdajalskih komunističnih tolp. Njihovi uspehi prav zadnjih tednov, ko so komunisti na široko pisali o svojih »zunanjepolitičnih« prednostih in so že videli domobranstvo razkrojeno, morajo navdajati vsakega opazovalca z občudovanjem in zaupanjem v najboljšo sinove našega naroda.

Naše domobranstvo je postalo borec za Boga, narod in domovino in s tem nosilec onega prepričanja, na katerem naj bosta zgrajena nov evropski red in mir v družini narodov.

Nemčija nas je sprejela

Iz mojega včerajšnjega poziva ste zvedeli, da je Nemčija tudi našo domovino sprejela za svoje varnostno obzidje. Kakor so vam dokazali dogodki zadnjih tednov, prav posebej pa zadnjih dni, bomo komunistične tolove, ki še pustošijo našo deželo, končno veljavno preprečili. V našo pokrajino jih potem ne kanimo nikdar več pustiti. Zato je potrebno, da se naši in nemški vojniki lahko naslanjajo na utrjene postojanke, na katerih bi se mogli uspešno boriti tudi v slučaju, če bi boljševiški partizani s sovjetsko ali drugo pomočjo poskušali napasti našo deželo.

Narodni pionirji ob strani domobrancev

Samo in izključno zato, da bi ta dela pravočasno in temeljito opravili, sem pozval vse vestne, za narod zaskrbljene, narodnostno zavedne in čuteče, za delo sposobne Slovence in Slovenke, da kot »Narodni Pionirji« stopijo v vrste najboljših Slovencev in s svojimi močmi pomagajo ustvarjati varnost naše ljubljene domovine, ki je brezbojni breznarodni boljševiki nikdar ne smejo oskruniti z nasiljem svojih peklenskih ciljev.

Zdrav čut naroda

Trdno verujem v zdrav čut našega naroda, ki bo šel preko vseh razdvajajočih ozirov preteklosti in z našim domobranstvom ustvaril enotno protiboljševiško zaroto mišljenja, dela in boja.

Po židih plačana propaganda se sicer trudi prav tako vneto, kot se je trudila že 1941. leta in pozneje, ko nas je vedno bolj politiskala v strašno nesrečo, da bi narodu predstavila to delo v povsem drugačni luči kot bo v resnici stalo. Toda v najkrajšem času se bo izkazalo, da bodo »Narodni Pionirji« skupaj z domobranci kot najvrednejši Slovenci vršili svojo službo domovini v domovini.

Domovina kliče

Vsi mislite na to, ko vas preko mojega poziva kliče domovina! Bog da, da bi ta klic slišali in prav razumeli vsi Slovenci!

To naše delo je nad vse častno. Opravljali ga bomo v resnici za Boga, narod in domovino. To delo bo obenem z napor in uspehi našega vrliga domobranstva merilo našega upoštevanja in naše vrednosti v bodočem redu evropske družine narodov.

Zato prosimo Boga, naj ga vodi in blagoslovlja in naj nam zaradi njega prihrani najhujšo postajo križevnega pota, na kateri se v smrti grozi zvijajo zapeljani, izdani in razočarani narodi!

V tem smislu kličem prvim »Slovenskim Pionirjem«, ki so že nastopili, pa tudi vsem, ki bodo šli slediti: »Naprej, z vsemi silami za Boga, narod in domovino!«

Kaj je NOVEGA

d Svojo osemdesetletnico je obhajal te dni gospod Čizek Josip, kanonik in zlatomašnik iz Jarenine v lavantinski škofiji. Gospodu jubilaru želimo mnogo zdravja in mirnih dni na domačih tleh!

d Zlato poroko sta obhajala v Ljubljani v krogu svojih otrok in vnukov zakonca Ivan Majdič in njegova žena Ana roj. Rakovec. Na mnoga leta!

d Ob Gregorčičevi stoletnici rojstva se je pri deveti maši pri Sv. Ignaciju v Gorici msgr. dr. Brumat v svoji pridigi spomnil pokojnega slovenskega pesnika ter je dokazal, da so se duhovniki vseh časov zelo odlikovali v ljubezni do svojega naroda, kakor se je tudi Simon Gregorčič. V nedeljo zvečer je imel župnik Mirko Mazora o Simonu Gregorčiču spominsko predavanje. Na sporedu so bile tudi deklamacije in petje. »Goriški list« je izšel v posebni slavnostni izdaji s članki dr. A. Kacina, dr. J. Lavrentiča in drugih.

d Ob drugi obletnici smrti slovenskega bana dr. Natlačen je priobčil »Goriški list« uvodnik, v katerem se spominja pokojnika kot vlpavskega rojaka. Poudarja njegove zasluge. d Te dni je bil sprejet pri goriškem nadškofu inšpektor slovenskega zboru polkovnik Kokali. Ob tej priliki je podelil nadškof njemu in njegovim vojakom apostolski blagoslov.

d Slovensko uro je posvetil proslavi stoletnice pesnika Simona Gregorčiča tržaški radio.

d Pozor pred nizko letečimi letali. Ljudje naj se vržejo takoj na tla in nato po možnosti poiščejo kakršno koli zaščito, kadar opazijo, da so sovražna letala prav nizko nad kakim krajem, ker jih utegnejo zadeti izstrelki iz strelnic. Nespretno je beganje po cestah. V mestih je treba kaj skočiti v kako vežo ali pod kak prizidek. Po slehernem napadu take vrste je treba še nekaj časa ostati na varnem, ker se letala rada vrnejo in ponovijo obstreljevanje ljudi. Najboljša obramba je naglica in pa priselnost. Kjer je veliko ljudi skupaj, naj se razbežijo na več strani.

d Letošnja čebelarstva letina je spomladi dobro kazala, toda kasnejše suho in vetrovno vreme jo je docela skvarilo. Marsikateri čebelar je bil vesel, če so mu močnejši panji toliko prinesli, da bo lahko z njih presežkom kril primanjkljaj pri šibkejših družinah. Ajdova paša je bila zanič. Prazne sate so čebelarji pobrali iz medij in jih shranili v neprodušno zapirajočih se omarah, kjer bodo počakali boljših časov.

d Zatemnitev traja od 22. oktobra dalje od 17.30 do 6.10.

d Izplačevanje božične nagrade. V smislu odredbe Vrhovnega komisarja glede ureditve mezdnih in delovnih pogojev ter na podlagi pojasnili nemških svetovalec je uslužbenecem prepuščeno dovoljevanje vsakih kreditov ali posojil. Da pa si lahko uslužbenstvo nabavi za zimo potrebna življenjska sredstva, je Pokrajinska zveza delodajalcev obvestila, da se že sedaj lahko izplačajo božične nagrade odnosno trinajsta mesečna plača nameščencem, enako kakor tudi delavstvu božičnica v višini za posamezne primere, ki so določeni s kolektivnimi pogodbami, odnosno z boljšimi medsebojnimi dogovori.

d Ustna oporoka vojakov. Vojaki na bojiščih tudi ustno lahko napravijo veljavno oporoko, če jo povedo tovarišu, ki si jo mora brž zapisati ali zapomniti. Tako ustna oporoka je prav tako veljavna za čas vojne, kot pisarna. N podlagi podatkov priči, sestavi potem sodišče uradno oporoko in jo shrani.

d Angloameriški letalci so bombardirali v ponedeljek 16. oktobra Ilirsko Bistrico. Ker je bil semanji dan, se je zbralo od vseh strani polno ljudi. Hiše v začetku Bistrice pod Trnovcem so bile vse v dimu, zakaj padlo je do 10 bomb. Nekaj hiš je bilo popolnoma porušeni, vse v okolici pa zelo poškodovane, strehe vse odkrite, šipe razbite, skratka: strašno razdejanje. Iz razvalin so izvele številne žrtve. Mrtvi so bili: trgovec Verbič Franc, posestnik iz

Dol. Zemona Vrh Anton, pos. žena iz Dol. Zemona Batista Marija, krojač iz Gor. Zemona Stembergar Jožef, Tomšič Milka in njen 4 letni sin Renato iz Bistrice, 9 letna Aleksandra Olenik, 5 letna Danica in 7 letna Alojzija Dekleva, uradnica Kosič Slava, mati 10 otrok vdova Matko Frančiška, Bobek Milka iz Trnovca, Uljana Aljančič iz Topolca, Slava Verbič iz Bistrice in njena 7 mesecev stara hčerka Leja. Mnogo ljudi je bilo tudi težko in lahko ranjenih.

d Zvišanje poštnih pristojbin. Pristojbina za navadno pismo v krajevnem in medkrajevnem prometu do teže 20 gramov je sedaj 1 liro, nad 20 do 250 gramov 2 liri, za dopisnice pa 0.50 lre.

d Na podlagi odredbe Vrhovnega komisarja se mora zatemnitev v poletnem času to je od 1. aprila do 30. septembra izvajati tako, da prične eno uro po sončnem zahodu in konča eno uro pred sončnim vzhodom. V zimskem polletju, to je od 1. oktobra do 31. marca se mora zatemnitev izvajati tako, da prične pol ure po sončnem vzhodu in konča pol ure pred sončnim vzhodom. Čas zatemnitve bodo objavili v časopisju.

d 40 let že pregleduje vstopnice v ljubljanskem gledališču biljeter Tomo Igljič. Živjoli!

d Že deli časa poslanje. Socialna pomoč v Gorici in na Tržaškem. Je bila ustanovljena po zgledu tako uspešno delujoče ljubljanske Socialne pomoči s podobnimi nameni. Zanimivo je seveda, da so se prav komunisti že obregnili v goriško Socialno pomoč. To je čisto razumljivo, saj oni ne marajo, da bi kdo ljudem pomagal iz njihovih stisk, ker rdeča revolucija lahko ribari le v kalnem in v bedi.

d Lovska zanimivost. Zelo so se na Spodnjem Štajerskem pomnožile, ali kakor pravijo lovci »zaredile«, mnoge ptice, kakor fazani, jerebice, kljunači, divje race, divje gosi in tudi kukavice je zadnja leta mnogo več kakor prej. Zajcev je izredno mnogo. Pač pa opažajo, da je tako imenovane težke divjačine n. pr. divjih svinj, jelenov, srn in gamsov vedno manj.

d Opozorilo družinskih poglavarjem. Blagajna za izplačevanje družinskih doklad pri Zavodu za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine opozarja svoje člane družinske poglavarje, ki prejema družinske doklade v delavski skupini, da čimprej predložijo, odnosno obnove za svoje otroke potrdila o obisku srednje ali nje enake šole v šolskem letu 1944-45. Potrdila o obiskovanju šole je treba predložiti za vse otroke od 14. do izpolnjenega 16. leta starosti, in to za one otroke, ki so izpolnili 14 let pred pričetkom novega šolskega leta, t. j. pred 1. 10. 1944, kakor tudi za one, ki bodo izpolnili 14 let med novim šolskim letom, t. j. od 1. 10. 1944 do 30. 9. 1945. Potrdila je treba predložiti do 10. novembra 1944.

d Nad 50 let je že v poštni službi 93 letni vodja poštnega urada v Birbaumu na Štajerskem. V sedanjih vojni je vzlic visoki starosti zopet prijel za delo.

d Nesreča ne počiva. Z motociklom sta se ponesrečila na ljubljanski Tržaški cesti živinozdravnik Franc Kovač in sodnik dr. Črtomir Dolenc. Dobila sta hude poškodbe na glavi in po životu. — V kuhinji je padla in si zlomila levico 5 letna Antonija Lavričeva z Dvora. — Pes je ugriznil v desno nogo in roko 72 letnega drž. upokojenca Franca Gomirška iz Ljubljane. — V levico se je vsek 66 letni upokojeni uradnik Viktor Beguš iz Ljubljane. — V koleno desne noge je nekdo ustrelil 11 letnega Antona Bobna iz Ambrusa. — Hudo se je poparil z vrelo vodo 20 letni ljubljanski delavec Janez Serjak. — Pri padcu se je hudo poškodoval po glavi 75 letni Ivan Strukej. — V Begunjah pri Cerknici se je močno vsek 4 letni posestnik sin Joško Švigelj.

d Iz »Goriškega lista«. Ko je ura prečiščevanja za Slovence v Gorici minila, so prišli še drugi, celo taki, ki nekaterim redkim slovenskim inteligentom in narodnim stražarjem, rojenim slučajno na Kranjskem, očitega njihovo »kranjskost«, pri tem pa ne pomislijo, da živi, in sicer v bolj ugodnih in morda bolj varnih razmerah v Ljubljani najmanj 20.000 družin, katerih očetje so doma z Goriškega, s Krasa in s Primorskega.

d Nemške občine smejo ustanavljati in voditi kinematografe v lastnem delokrogu, pravi najnovejši odlok pristojnega ministrstva.

NOVI GROBOVI

Starosta duhovnikov ljubljanske škofije umrl

zvesto sotrudnike. Pokojnemu g. biseromašniku Ivanu Šašlju bodi Gospod najboljši plačnik!

Navdušen misijonar je odšel v večnost

narodom. Neutrudljivi delavec v vinogradu Gospodovcem, misijonar g. Michael Klančnik, naj najde pri Njem, ki nikomur ne ostane nič dolžan, bogato plačilo za vse velike napore in poudrige v korist Cerkve in naroda!

† Judita Pavlovčič

V Ljubljani so te dni pokopali ženo grogovnega čuvaja in mater urednika »Slovenca« prof. Romana Pavlovčiča. Bog daj pokojnici večni mir! Preostali naša sožalje!

Zaradi zastrupljenja je umrl v Šturjah pri Ajdovščini tamkajšnji mesar 45 letni Franc Lučnik. — V Celovcu je odšla v večnost 59 letna Marija Cimprnik. — Na zahodnem bojišču je padel deseti Ivan Spicer iz Korpičev pri Podklostru. — Nismo še poročali, da je umrl lani po daljši bolezni Roškar Davorin, župnik v St. Ilju pod Turjakom na Sp. Štajerskem. — Na Sp. Hrušici pri Ljubljani so na zastrupljenju umrli posestnik Ivan Breskvar, njegova žena Marija in njun sin Ivan. — Na Sušaku je umrla slovenska rojakinja Uršula Cerkenič. — V Celovcu je umrl 97 letni ravnatelj pomožnih uradov Maks Križ. — Ranam, ki jih je dobil na bojišču, je podlegel celjski inženir Karel Kajžar. — V Belgradu je po hudi bolezni zaspal v Gospodu inšpektor obč. državne statistike v Belgradu Janez Selan. — Na Igu so dejali v grob Črnogaja Franca iz Pijave gorice. — V Ljubljani so zapustili solzno dolino: redovnica s. Pelagija Angela Kos, žena želez. uradnika Minka Bitenc, upokojenka tobačne tovarne Marija Červan, lastnik trdnice Kalnus in Ogorelec Ivan Ogorelec, železn. uslužbenec v p. Jakob Pezdur, Antonija Rakovec, Ana Magdič, rojena Černe, posestnik Ignac Lavrič, Jelka Jugovt roj. Grobar, posestnik Janez Miklič iz Rožne Doline, trgovka Kristina Rehar-Frisch, posestnica Neža Pečkaj roj. Molč, Katarina Teršek, Franc Črnogaj, 88 letna Neža Izlazar, Pavla Munda roj. Štrumbelj, Josipina Javornik, Viktorija Krešič in Anda Ovscec. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

KRATKE

z vsega sveta

Izhajanje večine nemških tednikov je prepovedala argentinska vlada.

Švedska je mesni obrok znižala od 420 na 400 gramov na teden in osebo.

Nad 2 milijona ovac ima sedaj Norveška. Hudo je zbolel bivši finski državni predsednik Rytli.

V Bratislavi je umrl v starosti 48 let znani slovaški skladatelj Franc Dostalík.

Nad 500 smrtnih žrtev je zahteval vihar, ki je divjal te dni v Mehiki.

Oskrba Protektorata (Češko-Moravska) je zaradi vestne oddaje živil, večjega pridelika in pravične razdelitve zagotovljena, je izjavil minister Hrubý.

V Wiesbadnu je zapustil ta svet von Bergen, od leta 1919 do 1943 poslanik, oz. veleposlanik Nemčije pri Vatikanu.

Grški kralj Jurij je izjavil, da se ne bo prej vrnil v Grčijo, dokler ne bo ljudstvo izreklo o tem besedo s svobodnim glasovanjem.

Po poročilih švicarskih listov v okolici Pariza komunistične tolpe preiskujejo in ropajo potnike.

Vrhovno poveljstvo Čankajškove armade sporoča, da je ta armada izgubila mesto Kweiping na jugovzhodu pokrajine Kvangsi.

Predsednik sovjetskih delavskih združenj je priznal, da so boljševiki v 3 letih izgubili 7 milijonov vojakov, 70 tisoč oklepnikov in 90 tisoč topov.

K vojaški delovni službi so pritegnjeni na Madžarskem vsi židje moškega spola od 16 do 60 let.

Nemške podmornice so se zopet pojavile na nekaterih morskih cestah, je izjavil prvi lord angleške admiralitete Aleksander.

V Berlinu se je prostovoljno javilo v nemško ljudsko vojsko več stotisoč oseb.

Na novo državljansko vojno v Španiji računajo diplomatski opazovalci v Londonu; zapadne sile ne podpirajo več Francu.

Na Švedsko so prispeli mnogi pripadniki finske državne policije; so zbežali pred Sovjeti.

Za vrhovnega zavezniškega poveljnika na sredozemskem bojišču je imenovan ameriški generalni poročnik Narney.

Romunski boljševiki priznavajo tudi kralja, če je pripravljen sodelovati z njimi, je izjavil komunistični vodja Patrascu.

Tajne priprave komunistične stranke za splošen upor je odkrila ameriška policija v Rimu.

Grčija je na najboljši poti, da postane boljševiška republika, poroča dopisnik UP iz Tracije.

Vsa javna zborovanja je prepovedala egipčanska vlada Nubasa Paše.

Za vrhovnega poveljnika angleške vojske v zapadni Afriki je imenovan generalni poročnik M. B. Borruos.

Badegilo si je v 45 dneh svoje vlade privojil 14.4 milijone lir v gotovini ter 1 milijon švicarskih frankov, ugotavlja Republikanski radio.

Najmanj tri milijarde finskih mark bo znašal finski državni primanjkljaj za bodoče proračunsko leto.

Izkrcevalne operacije na področju osrednjih Filipinov so pričele sovražnikove sile, poročajo Japonci.

V Ameriki so podaljšali delovni čas v vseh oboroževalnih obratih za eno uro na dan.

4 in pol milijona naročnikov in 1400 urednikov ima japonski list »Asakie«.

Dovoljenje za naseljeval v Braziliji je članom poljske begunske vlade izdala braziljska vlada.

354 francoskih duhovnikov so odvlekli komunisti in je usoda teh duhovnikov docela neznan.

Na vrnitev kolonij Itahiti sploh ni misliti, je povedal minister Law v londonški zbornici.

Dva ukaza, po katerih bodo prijeti in kaznovani člani vseh romunskih vlad pod kraljevanjem izdajalskega kralja Mihaela, je podpisal ta kralj.

Zavezniki bodo lahko dali Belgiji prve pošiljke žita zaradi pomanjkanja ladij šele v januarju leta 1945.

Sestre in bratje!

Te dni, ko trkajo na naša srca iz kraja trpljenja duše naših dragih pokojnikov, prosim pomoči, se razlega po naši slovenski zemlji še drugi pretresljivi klic iz porušenih in požganih domov, iz temnih podzemskih in podstrešnih stanovanj — krik naših trepetih še živih bratov in sestra, ki prosijo pomoči pri usmiljenih srocih: »Odpri roke, odpri srce, otiraj bratovske solze!«

Beda in stiska sta dosegli letos vrhunec. Vseposvobod po mestih in deželi se sliši samo en glas, ena sama prošnja: »Pomagajte!« Sloherno srce mora zakrvaveti ob pogledu na to skrajno pomanjkanje.

Zato bo »Socialna pomoč« v zvezi s Škofijsko dobrodelno pisarno in drugimi karitativnimi ustanovami priredila za letošnje praznike Vseh svetnikov in Vernih duš dan denarno zbirko za te neštete, pomoči potrebne siromake.

Podprite to akcijo »Socialne pomoči«, prepričani, da bo denar, ki ga boste poklonili ob tej priliki, prišel v roke najpotrebnejšim in najsiromašnejšim.

V Ljubljani, dne 27. oktobra 1944.

»Socialna pomoč«

VASA HIŠA NE SME BITI BREZ

»SLOVENČEVEGA KOLEDARJA«

TUDI LETOS BO IZSEL IN BO PRAV TAKO PESTER KAKOR PREJŠNJA LETA. ZA NAROČNIKE »SLOVENČEVEGA«, »SLOVENSKEGA DOMA«, »DOMOLJUBA«, »BOGOLJUBA«, »SLOV. KNJIZNICE« IN »SVETA« JE CENA V PREDNAROČILU DO 1. DECEMBRA LIR 30.—, ZA NENAROČNIKE LIR 40.—, PO 1. DECEMBRU BO CENA ZA VSE LIR 50.—.

POSKRIBITE PRAVOCASNO, DA NE BOSTE ZAMUDILI PRILŽNOSTI!

Okrog sosedov

s Puniša Račić — spuščen iz zapor. »Glas Primorja« poroča, da je nedavno budimpeštanski list »Esti Ujsage« objavil poročilo svojega belgrajskega dopisnika, da je Puniša Račić svobodno ter da živi v belgrajski okolici. Dopisnik omenjenega dnevnika poudarja, da je Puniša Račić močan in zdrav človek in da zapor na njem ni pustil nobenih posledic. Kakor znano, je bil Puniša Račić svojočasno obsojen od belgrajskega sodišča zaradi umora pok. Stjepana Radača in njegovih tovarišev na dolgoletno zaporno kazen, katero je prestajal v Požarevcu.

s Olje iz koruze. Ze med prvo svetovno vojno so v deželah južnovzhodne Evrope pridobivali olje iz kalli koruze. Koruzna zrna imajo 10 do 12% kalli, ki dajejo povprečno 13% olja. Strokovnjaki menijo, da bi bilo dobro, če bi se na Hrvaškem lotili proizvodnje olja iz koruze, ker bi se na ta način precej zboljšala preskrba dežele z maščobami. Baje bi lahko na Hrvaškem dnevno predelali 12 do 14 vagonov koruznih kalli, iz katerih bi se dobilo do dva vagona olja in do deset vagonov koruznih tropin za dobro živalsko krmo.

Delavci

sposobni za izdelavo drv — se sprejmejo pri Ravnateljstvu državnih gozdov, Puccinijeva 9 (palača Pokrajinske hranilnice). — Prav dober zaslužek v akordu. — Razne ugodnosti; dodatna karta za najtežje delavce, delno plačilo z drvni i. t. d.

PRAVNI NASVETI

Oblastve za določanje cen v Ljubljanski pokrajini. Vrhovni komisar je izdal naredbo o ustroju in področju oblastev za cene v Ljubljanski pokrajini. Po tej naredbi se ustanovi pri pokrajinski upravi v Ljubljani poseben oddelek — komisar za cene za Ljubljansko pokrajino. Ta izdaja vse ukrepe, ki so potrebni, da se zagotovi narodno in vojnogospodarsko upravičene cene. Prošnje za pregled cen vobče ali za posamezne primere, morajo pristojni javni upravni uradi ali organizacije obrtne samouprave predložiti šefu pokrajinske uprave — komisarju za cene za Ljubljansko pokrajino. Vse ustanove in oblastva so dolžne dajati in stvarih zadevajajočih cen, brezplačno pomoč in pojasnila. Komisar za cene sme zahtevati, da se pritegne k vsaki novi uravnavi mezd in plač. Pri okrajnih glavarstvih — v Ljubljani pri policijski upravi — se ustanovijo uradi za nadziranje cen. Komisar za cene in uradi za nadziranje cen smejo zahtevati od vsakogar pismena ali ustna pojasnila o vseh okoliščinah, ki so važne za določanje cen in za nadziranje cen. Daje smejo preiskovati poslovne, obratne in skladiščne prostore, vpogledovati v poslovne in gospodarske knjige in zapiske. Pri upravljanju nadziralne naloge smejo uporabljati tudi vse policijske organe.

Kazen za kršilce predpisov proti navijanju cen. Uradi za nadziranje cen lahko izrekajo za kršitev predpisov proti navijanju cen denarne kazni, ki navzgor niso omejene. Poleg kazni se lahko izreče tudi zaplemba predmetov, na katere se kršitev nanaša. Prav tako se sme odrediti, da se z nedovoljenimi cenami dobljeni izkupički zaplenijo. Samo zase ali poleg denarne kazni se lahko odredi, da se obrtni obrat začasno ali za trajno zapre, ali se nadaljnje obratovanje lahko veže na izpolnjevanje pogojev. Tudi se lahko odvzame pravica trgovanja ali se podjetje, ko se mu je imenoval komisarji upravitelj lahko deloma tudi popolnoma zapleni in se v posebno hudih primerih zapleni tudi zasebna imovina prizadete osebe.

Pritožba zoper kazen zaradi navijanja cen. Oseba, ki jo kaznuje urad za nadziranje cen, sme vložiti v enem tednu po vročitvi kazenskega odloka pritožbo pri navedenem uradu. Če spozna urad za nadziranje cen, čigar odlok se izpodbija, da je pritožba utemeljena, ji sam ugodi; sicer pa mora pritožbo predložiti komisarju za cene. Pritožba nima odločilne moči. Urad za nadziranje cen pa lahko odredi, da se izvršitev spodbijanega odloka odloži. Če je pa izdal kazenski odlok komisar za cene, prizadeta oseba nima pravice do pritožbe.

Uravnava preskrbe s lesom. Vse zaloge lesa morajo biti prvenstveno na razpolago potrebam skupnega vojevanja. Zato je Vrhovni komisar izdal predpise, ki urejajo posle z lesom. Za zagotovitev preskrbe lesa za kritje vojnovažnih potreb, se smejo predpisati sečneje lesa. Kupčije lesa in sicer hlodov, drogov, rezanega lesa, furnirskega lesa, lesa za celulozo, jamskega lesa, tesanega lesa in drv, se smejo le tedaj opravljati, če izročil kupec lesa ob sklepu pogodbe vse pogodbeniku nakupnic ali nakupno dovolilnico za ustrezne količine in vrste. Za izvoz lesa z operacijskega ozemlja »Jadransko primorje« je poleg tega potrebno dovoljenje Vrhovnega komisarja. Kršitve teh predpisov se bodo strogo kaznovale.

Sprememba naredbe o zapori gajeve živine. Kakor znano mora biti vsa goveja živina prijavljena pri občinskem uradu. Vsaka prosta prodaja in oddaja take živine je prepovedana. Rejci morajo vsako leto oddati določeno količino »Prehranjevalnemu uradu«. Te dni je pokrajinska uprava določila količino, ki se mora oddati do julija 1945. Ta količina se od lanskega leta zviša za 5 odstotkov, tako, da bo letos treba oddati 35% od celotne žive teže po stanju z dne 30. julija 1944.

Predpisi o ogrevanju prostorov. Pokrajinska uprava je te dni opozorila na predpise o ogrevanju prostorov, ki so bili izdani v jeseni leta 1942. Po teh predpisih se smejo uradi, zasebna stanovanja, hoteli in drugi javni obrati, ki imajo centralno kurjavo ogrevati od 1. novembra dalje in se mora ogrevanje končati 15. aprila prihodnjega leta.

Zemina bolezen. — »Ali je res tvoja žena zbolela. Ali zelo trpi?« — »Pa še kako, zdravnik ji je namreč prepovedal govoriti.«

Važno morsko pristanišče

Trst v 19. stoletju

Po nemškem časopisu »Internationaler Holzmarkt« posnemamo:

Tržaško pristanišče, ki je zaradi svoje zemljepne lege eno najpomembnejših središč za morsko plovo in trgovino Evrope, je pod italijansko vladjo zelo mnogo izgubilo na svojem pomenu. Vendar je gotovo, da je ta izguba le prehodne narave. V prejšnjih časih je slonela gospodarska delavnost Trsta v glavnem na njegovi prevojni trgovini in je približno 60 odstotkov vsega tržaškega pristaniškega prometa odpadlo na inozemstvo, do čim eta Benetke in Genova samo dva odstotka svojega prometa namenila inozemstvu. Trst je imel pred vojno 100 starih izvoznih in uvoznih

trdk in okoli 30 po vsem svetu raztresenih specijalnih (odpravnih) trdk.

Ce pregledamo pristaniški uvoz Trsta v zadnjem mirnem letu 1938., je bil Trst kot razkladalni trg za les v Italiji šele na petem mestu za Genovo, Neaplom, Reko in Benetkami. Da je moglo mnogo manjše reško pristanišče prekositi tržaško, je bilo mogoče šele po zgraditvi železniške zveze med Karlovcem in Reko, ki je Reko zvezala s hrvatskim in madžarskim zaledjem. Do tedaj pa je bil Trst največje jadransko izvozno pristanišče za les, saj je Trst dobival ves les iz karpatskih dežel, iz Hrvatske, Slovenije in Transilvanije. Še bolj je potegnila Reka na seboj lesni izvoz, ko je dobila Jugoslavija del reškega pristanišča.

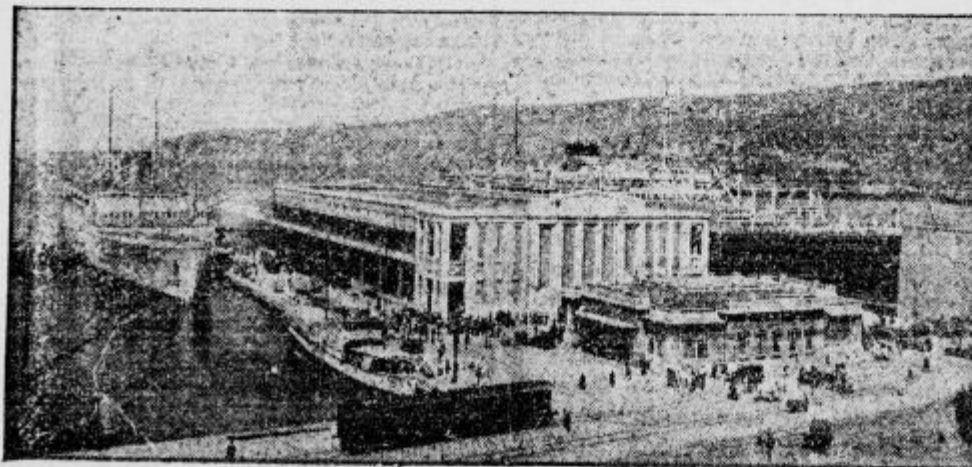
Pomen Trsta za lesni promet pa ni bil le v uvoznem in izvoznem kupčiji. Les so v Trstu tudi predelovali. V tem pogledu si je Trst pridobil tako dober sloves, da tvorijo v Trstu običajne tržne navade še danes podlago za lesno trgovino v Sredozemlju. V uradnem italijanskem lesnem prometu je izraz »uso Triest« čisto udomačen.

Rapalski dogovor, s katerim je dobila Jugoslavija Sušak z enim bregom Rečine in bivše pristanišče Baroš, je Trstu povzročil izgubo velikega dela njegove lesne trgovine. Beograjska vlada je dovolila sušaškemu pristanišču tako ugodne prednostne cene, da so prišle pod okrilje Sušaka celo slovenske lesno-nakladalne postaje, čeprav so bile Trstu mnogo bližje.

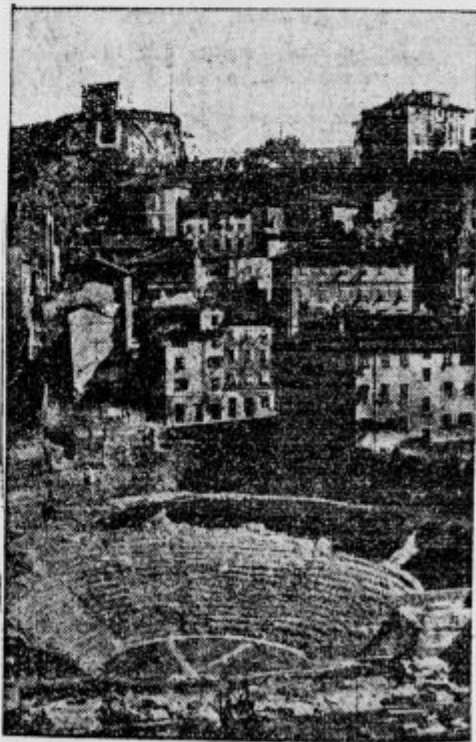
Lesni uvoz Trsta je trpel od prve svetovne vojne, ker je bil Trst odrezan od svojega naravnega zaledja, ki ga je tvorila bivša Donavska monarhija.

Trst, kakor je bil leta 1880

Tržaško pristanišče

Ostanki rimskega gledališča

NEDOLŽNA SEM!

Ze to je Marijo tako potrlo, da bi niti ne bilo treba odpirati še smot, ki ga je našla v moževih mizici. V njem so namreč bila ponarejena pisma za Italijo in tisti medadon z njeno sličico. Ko je razmišljala, se ji je zdelo jasno in razumljivo, da je Egon, ki se ni potrudil sadevo prav dognati, napravil tak tonce. Zato se je obrnil ves srd na tala, ki ga je vprico Lucije na glas srekla.

Marija se je vtipljala v morju gorja in trpljenja. Pred odhodom je Egon pismeno obvestil svoje in njene starše, da gre zaradi žene z lečkoma v svet in nanizal je toliko lejev, da je popolnoma sklenil broč dokazov okoli nje. Svoje je agotvil svoje ljubezni in hvaležnosti, njene ljudi je pa prosil, da si pozabili nanj in na vnuke.

Vsi so mu verjeli in ga pomilovali. Obsojali so Marijo: Ko so pa pisani dokazi tu! Ničesar ne more na proti temu navesti, prav ničesar. Kako bi se opravičila? S prisego, da je nedolžna? Ba, kdo bi se erjel prisegi nezvestnice!

Stari grofi Amati so se je pismeno odrekli za vse večne čase, njeni pa so ji bridko zadeti svetovalci, naj zgine kam daleč. In ravno ko se je odpravljala iz Milana, je dobila od starega grofa Eugena iz Imbersage pismo: ... Uživate, gospa, ob konu moje uboge soproge. Bila je res bolna, ali Vi ste ji s svojim obasjanjem zadali smrtni udarec. Vendar vedite, da Vam je ona pred smrtjo odpustila, da se ne bi ločila mržnji od vas od tega sveta. Skoraj isti dan je izgubila tudi Angela, lešar pa ni vedela...

Tako je sedaj Marija v žalosti in ponižanju ostala sama z Lavro, ki ji je hotela posvetiti vso pažnjo in ljubezen. Z njo in Lucijo in Jakobom je šla po najnem nasvetu zdravnika daleč, najprej v Zader, potem pa v starodavni Dubrovnik. Tam si je nekoliko opomogla in dolga leta je prebivala v žalosti in mukah.

II.

Najlepši biser vzhodne obale Jadranskega morja je gotovo Dubrovnik. Potrjuje nam to veliko število tujcev, ki prihajajo občudovat lepoto umetnosti, zanimivost starin in čudež narave. V Dubrovniku je vse lepo, sodi tujec, ki se le težko odtrga od teh krajev. Za domačine seveda Dubrovnik danes ni več, kar je bil nekoč: Staro družinsko mesto, kjer so se vsi poznali in obiskovali kakor ena sama rodbina. Kje je že davno tisti stari čevljar Barič, z očali na vrhu čela, ki je delal na sredi Stradina in takoj stekel k zlatarju Gjivoviću na vrhu iste ulice vprašat ga, da-li pozna tujca, ki gre ravno sedaj mimo. In Gjivović, ki so knupovali spominke pri njem, je skoraj natančno vedel za vsakega tujca — kdo, odkod, kam in kdaj. O, bi danes tekal po Stradinu rajni Barič, ko bi hotel ugotoviti vsakega tujca! Včasih kar ne bi šlo.

Tuji preplavljajo Dubrovnik. Nekateri prihajajo občudovat knežjo palačo, nekdanjo kovnico dubrovnškega denarja. Orlandovo znamenje svobode, stolno cerkev s svetimi relikvijami, okusno cerkev dubrovnškega patrona sv. Vlaho, staro fontano pri cerkvi sv. Spasa, ki je spomin na siloviti potres v sedemnajstem stoletju, veliki jezuitski kolegij z rimskimi stopnicami in podobne redkosti. Drugi pa prihajajo

jejo v Dubrovnik zaradi lepote narave in blagega podnebja, ki je takoj za onim v Madeiri in Krfu. Samo Hvar se menda na Jadranu v tem pogledu kosa z Dubrovnikom. Tujci uživajo ko gledajo neizmerno odprto morje, kakor zrcalo gladko vodo in čisto, čudovito modro nebo. Tam se križajo ladje na poti s severa proti jugu ali obratno, in nekoliko dalje se zibljejo na vodi male jadrnice in ribiški čolni. Včasih pa se nebo stemni in morje zdijva. Takrat seveda ni čara in poezije. Nastopa groza, ki ji je razbesneli element gospodar. In vendar je tudi veličastno gledati, kako se valovi divje zaganjajo v široko skalo Sv. Lovrenca in se penijo v zalivu okoli čeri Penatur! Ogromen val se zapodi v skalo in velika megla same peno se vzdigne po petnajst do dvajset metrov visoko ter se razprši in razkadi, včasih tudi po radovednih gledalcih tam za ogrado na Pilah. Tu pa že prihaja drug val, ki skuša svojo moč, pa se razbit vrne, a Penatur, velikani, mirno stoji.

Ko se vzpne kak Anglež ali Nemec do Bonivova, odpre oči in gleda: Pred njim morje brez kraja, na desni strani gorica Sv. Vlaho, zelen, z borom posejani breg, pa Lapad, ki je poln dvorcev. Nižje doli je »Gospa usmiljena«, zaščitnica mornarjev na nekdanjih oceanskih jadrnicah; še nižje je gruška luka. Na levi strani je bujen hribeček z zelenim gozdom. Sredi njega je velika bolnišnica. Prav lepo se vidi del mesta s trdnim obzidjem in čarobni Lokrum s palmami, vrtni in davnini samostanom, ki je bil pozneje usodepolni dvorec Habsburžanov. Nedaleč proč je Cavtat, rimski Epidaurus, ki je baje dal s koncem svojega imena začetek besedi Dubrovnik. Za strmečim gledalcem se dviga hrib Srdj s trdnjavo, pod hribom pa je cvetoče predmestje Pili; skupina hiš, ki se smejejo izmed palm, oleandrov, magnolij, agav in roz vseh vrst. Okoli hiš so oljke, oranže, limone, smokve, trta in lovor. Od teh hiš je sijajen pogled na zahajajoče sonce. Tisto večerno nebo je treba videti: nad obzorjem nebo silno rdi, nad rdečo je oranžna barva, ki gre nekoliko na žolto, za in medli in slabi do meje svetlozelene. Te barve gredo vse podolgem, preprezajo jih pa široke zelene proge, ki se ožijo od zenita proti soncu, ki ga ravno sedaj že ni več. In novi čari: užigajo se zvezde, sedaj tu, potem tam. In vse žari.

Tretjega februarja je; to je praznik sv. Vlaho, našega Blaža, ki je bil zaščitnik tisoč let stare repulike. Ostal je tudi patron današnjega skromnejšega Dubrovnika. Ze rano v jutru je vse pokoncu. Dan je lep in voder kakor malokdaj. Kajti v zimi smo. Z Bosanke, s Pil in Ploče se čuje pokanje iz starinskih pušk. Ze prihajajo kmetje z zastavami. Ustavljajo se na Pilah in čakajo na meščane. Streljajo iz tako imenovanih trombunov. Da so vsi okoli ob sluh. Vsak hoče namreč trombun čim bolj nabiti. Ko prihajajo meščani v svečani starinski noši in z zastavo na čelu je grmečje vseh vrst pištol urnobesno. Reditelji svečanosti, ki se imenujejo feštanjuli in nosijo svečano črno obleko, dajo znamenje za pohod v mesto. Spreved gre po določenem redu. Na Stradunu je zbrano vse

prebivalstvo. Vsi bi radi videli pozdrav zastav. V procesiji nosi vsak duhovnik in redovnik, in teh je v Dubrovniku mnogo, kake relikvijske, in narod čaka, pristopa in jih poljublja. Skof pod svilenim nebom nosi glavo svetega mučenika Blaža v jako umetniško izdelanem srebrnem in zlateg, z dragulji posejanem omotu.

Popolne je tombola na terasi carinarne in že davno pred začetkom čaka ljudstvo z listki na svojo srečo. Te prireditve so menda povsod enake. Isto veselje in isto razočaranje. Samo to se menda redko kje godi, da bi, kakor v Dubrovniku, nameščali listke na hrbet spredaj stoječih neznanih ljudi in prebadali izklicane številke s kako iglo, ako slučajno ni svinčnika pri roki. Če torej oni spredaj ni sam nič pogodil, ima vsaj to zadovoljstvo, da more biti deležen veselja tistega, ki ga je zbadal v hrbet. Tombola traja po tri ure. Nas to ne zanima in tudi traja predolgo. Obrnimo se drugam!

Na Pile sta se pripeljali od cerkve Gospe usmiljene v lepi kočiji dve gosposki ženski v nepopolni črnini. Starejša je bila dokaj lepa in zanimiva, ali občutno veta, mlada se je pa ravno razvila in razvela. To je bila krasotica! Na tem lepem sprehajališču je bilo v času tobole mnogo ljudi. Točko, da si neznanki, ki sta bili vajeni skromne osamelosti, tega nista želeli. Vsi so pa željno gledali, dasi je vsakdo v Dubrovniku vedel, da živita tu že kakih deset let. Vsakdo je skoraj drugače govoril o njih, vsakdo ju je meril po svojem laktu. Ljudje so ugibali sem in tja.

»Vidiš, Marica, ono kočijo, ki prihaja od Gospe usmiljene?« opozarja suhljava, koščena, visoka ženska s podolgovitim licem in kljukastim dolgim nosom svojo manjšo, dobročudno in debelečno sosedo.

»Vidim, vidim, gospa Vera. To je ona bolehnata gospa s tistim lepim dekletcem. Kaj vem jaz, kaj solk«

»Natančno ne vem. Pravijo, da je neka kontesa. Ali lahko je govoriti, da si kontesa, če te nikdo ne pozna. Meni se zdi, da ta ženska ni tako zlato kakor se svetli.«

»Pa zakaj jo tako sodite, če je ne poznate?«

»Pojd, pojd! Če bi ona bila res to, zakaj se pa skriva? Zakaj nima nobene prijateljice? No, tako kontese že niso za me.«

»So že tu. Joj, gospa je lepa in kar podaja se ji bolezen in trpljenje. Pa mala šele!«

»Ha, ne vidiš, da ima ta tvoja »gospa« hčer, pa je brez moža in ni vdova? Af«

»Meni se pač zdi, da je tako dobra. Samo da jo pogledam.«

»Lahko je hoditi h Gospe usmiljeni. Koliko jih je, ki vsak dan lazijo tam okoli in ližejo oltarje... Ah, draga moja, ti moraš svet poznati... Tako kontese, prav zares, kontese... S tem se samo zakriva, da jih svet ne bi prepoznal.«

»Morda pa gospo grize kaka žalost, da išče tolažbe.«

»Ne boji vendar neumna! Taka pobožnost... Limanice so to, da bi se kdo na nje usedel. In za malo bo tudi treba skoraj koga uloviti. Pa tisti stari strah, ki jo vozi. Ves pisan in lakiran stoji v cerkvi kakor malik. Stari grešnik hinavski. Sicer

pa ne vemo, kako službo ima on prav za prav pri njej. Čudno je vse, jako čudno. Sem že ustavljala njihovo žensko na Poljani, pa tudi ona ne zine prave besede. Lepo so zmenejeni vsi. Nekaj ni v redu, pa ni«

Marici se je gabil grdi Verin jezik in se je poslovi. Ni mogla razumeti kako more tako govoriti. Saj ona ne pozna tujcev, ki jih objeda grofica Amatičeva, hčerke Lavre, sluga Jakoba in služabnice Lucije. Vsi so dobri, mirno živijo na lepem Boninovem v svojem gospodskem domu, dobri so z vsakim in se ne brigajo za svet.

Grofica Amati se ni kazala v družbi. Ob lepem vremenu je šla z Lavro v kočiji do Gruža, do Batahovine, kjer je dvorec grofov Caboga, ali celo do izvira reke Omble. Včas pa zopet na Ploče do sv. Uršule, do Mandaljene, ali pa tudi do Milinov. Ker je bila pobožna, se je rada zatekala h Gospe usmiljeni, kjer so pomorščaki po svojih zaobljubi prekrili stene s slikami za spomin na nevarnost, ki so jih srečno preživeli.

Grofica Marija je venela in propadala. Tiho trpljenje jo je uničevalo. Živela je še samo za to, da bi hčerko lepo vzgojila in jo spravila do sreče in zadovoljstva. In čisto na dnu srca ji je še čela nada, da se njena nedolžnost še kdaj izkaže in da izve za to Egon, ali pa vsaj sinova. Za ta namen je že v Zadru popisala potek svojega življenja, vse veselje in vso žalost, križe in težave, svoje nade in bojazen, ter je zbrala tudi vse dokaze za svojo nedolžnost, kolikor jih pač mogla doseči v svoji samoti. Zaključila je svojo izpoved z besedami: »A sedaj čakam samo še smrti. In potem me bo sodil večni Sodnik.«

V avstrijskem Zadru je grofica Marija živela osem let, pa se je umaknila v Dubrovnik, ker je hotela imeti popoln mir pred obiski novih znancev. V Dubrovniku ga je našla.

V Zadru je imela Lavra dobro učiteljico, ki jo je vsak dan poučevala o temeljnem znanju. Takrat že se je otrok lotil glasovirja in ročnih del. Oboje jo je jako zanimalo. Napredovala je tako dobro, da je v Dubrovniku že s šestnajstim letom kazala lepo izobrazbo. Zlasti je tudi dobro govorila hrvaški.

Opisani dan sv. Vlaho je bil leta 1908. Tisto jutro je bila šla Lavra v cerkev, vračala se je pa z Jakobom po rimskih stopnicah mimo kipa nesmrtnega pesnika Gaudulica prek Poljane, kjer ni bilo zavoljo praznika nobene branjeveke. Zamisljena je hodila, Skoraj da ni čula streljanja in truša, tako so jo zaposlile odločne misli. Velikokrat so ji že rojile po glavi, pa nikoli ni imela poguma, da bi jih izrazila z besedo. Danes pa mora biti. Sklenila je, da mora zvedeti od matere, kako je z njeno rodbino in s pokrekom. Doma je našla oslabelo mater v postelji. Srčno jo je objela in začela:

»V cerkvi sem bila.«

»Vem, draga moja.«

»In danes sem se prav posebno priporočila Bogu.«

»Zakaj pa na poseben način?«

»Da bi izvedela od tebe veliko skrivnost, ki me strašno muči.«

»Pusti to, otrok. Pride čas, pa boš vedela.«

»Ne, mama, ne čakam več! Sedaj sem dorasla in smem vedeti za vse tvoje muke. Kaj je z očetom? Kje je? Zakaj trpiš ti toliko in od česa? Nana, mami, odkrij mi svojo dušo, da ti bo laže.«

Plačila kmečkih dolgov pri Privilegirani agrarni banki

Leta 1936 je država s posebno uredbo določila, da se izvrši likvidacija kmečkih dolgov. Dolgovi so bili v večini primerov znižani za 50%, katere so kmetje dolžni plačati v 12 letih v enakih obrokih — anuitetah. Prva anuiteta je zapadla v plačilo 1. novembra 1936.

Likvidacija teh dolgov je bila poverjena Privilegirani agrarni banki. Dolžniki iz Slovenije so spadali v poslovno področje podružnice banke v Ljubljani, ki je prevzela 37.530 dolžnikov z L. 99.750.000.— znižanega dolga, od katerih jih je po razpadu države ostalo v Ljubljanski pokrajini le še 9700 z zneskom 27 milijonov 320.000 lir. V primeru z dolžniki iz ostalih pokrajin države so slovenski dolžniki najbolj redno plačevali letne obroke, čeprav so tudi pri njih znašali neplačani zaostanki precejšnje zneske. To prvenstvo našega kmeta moramo pripisovati predvsem njegovi vestnosti, čutu dolžnosti in preudarnemu gospodarjenju.

Z nastopom vojne časa, ki je povzročil v kmečkem gospodarstvu občuten obrat na boljše, je uredba o likvidaciji kmečkih dolgov izgubila svoj prvotni in glavni smoter, zaščito kmečkih dolžnikov in znižbo njihovih dolgov. Brezplačni, ki so dotlej zares hudo težila kmečka ramena, so zaradi nenadnega in izrednega povišanja cen poljskih pridelkov ter sočasnega povečanja obkopa denarja polagoma sama od sebe odpadla. Dolg, ki je poprej marsikateremu gospodarju belil glavo, je na mah postal komaj omembe vredna malenkost. Isto kot v prejšnji svetovni vojni se dogaja tudi v sedanjih, da vojna prinese veliko likvidnost kmečkemu stanu in mu tako omogoči do lahke razdolžitve.

V podkrepitev tej trditvi naj poslužijo za primer podatki o plačilu dolgov pri Privilegirani agrarni banki v Srbiji in na Hrvaškem.

V mesecu februarju letos so znašali kmečki dolgovi v Srbiji le še 293 milijonov dinarjev od približno 1 milijarde dinarjev, za kolikor je Privilegirana agrarna banka do 6. aprila 1941 prevzela teh dolgov. Odplačanih je bilo torej približno 700 milijonov in to večji del v zadnjih vojnih letih.

Na Hrvaškem je vlada pozvala dolžnike, da plačajo svoje dolge pri Privilegirani agrarni banki v celoti do konca leta. Do takšnega poziva gotovo ne bi prišlo, če dolžniki ne bi bili zares v stanju, da se pozivu odzovejo.

V Ljubljanski pokrajini je odplačevanje potekalo tudi v novem položaju dokaj zadovoljivo vse do septembra 1943. Zaradi nastopa izrednih razmer v pokrajini pa se je dotok plačil od tedaj občutno skril.

Izterjava anuitet je sedaj mogoča le na področju 5 davčnih uprav in še to deloma. Letna anuiteta dolžnikov iz teh 5 davčnih uprav znaša L. 1.258.000.—, dočim za vse dolžnike iz 11 davčnih uprav v pokrajini 2.170.000 lir.

Poleg plačil tekočih letnih obrokov in zaostankov iz predhodnih let pa se v zadnjem času omože primeri, da dolžniki v celoti plačajo ostanek dolga. To dejstvo kaže na razsodnost in skrbnost kmečkih gospodarjev, da se v sedanjih prilikah rešijo dolga in očistijo v zemljiški knjigi svoja posestva vseh bremen. »Dolg je slab tovariš,« pravi pregovor in tega se zaveda vsak umen gospodar. Kako zato ne bi bil vesel, če se mu sedaj nudi priložnost,

da z odprodajo nekaj svojih pridelkov odpravi z lahkoto prej težko breme dolga, ki ga je pritiskalo in mu celo grozilo z uničenjem. Pri tem pa se tudi zaveda, da bo to breme v mirnem času postajalo zopet težje, ker bodo tedaj cene pridelkov začele padati, oziroma da bo poskočila zopet vrednost denarja in tako postalo tudi plačilo dolgov težje.

Privilegirana agrarna banka je že sestavila za davčne uprave sezname za izterjavo IX. anuitet, ki dospe 1. novembra letos, tako da ostanke za prihodnja leta še trije obroki.

Po podatkih o dotoku plačil iz preteklih let je razvidno, da so v izterjavi najuspešnejši jesenski meseci, ko kmet vnove svoje pridelke. Prav zaradi tega je tudi zakonodavec predvidel v uredbi zapadlost letnega obroka na 1. november.

Višina obroka skupaj z morebitnimi zaostanki predstavlja za večino dolžnikov prav neznaten znesek z vidika današnjih razmer. Zato ni nobenega opravičljivega razloga, da ne bi mogli biti takoj plačani. Umevno, da pridejo pri tem v poštev tisti kraji in gospodarstva, ki niso bila prizadeta z vojaškimi nastopi.

Dolžnikom, ki so plačila zmogli, bi bilo zato v njihovo korist samo svetovati, da plačajo poleg tekočega obroka tudi še ostanek dolga, ki itak znaša samo še tri obroke, v katerih pa se jim prizna popust na obrestih, če jih plačajo predčasno. Glede tega naj se obrnejo na banko neposredno ali potem svoje davčne uprave, da se jim izstavi obračun celotnega dolga, nakar jim bo banka po prejetem plačilu dostavila izbrisko pobotnico in vrnila kritne listine, na podlagi katerih so prvotno najeli posojilo.

Brezbrižne dolžnike pa je treba opozoriti, da ima banka pravico zahtevati plačilo celotnega dolga, če letni obroki niso plačani v redu.

Letne obroke izterjuje banka potem pristojnih davčnih uprav. Dolžniki pa jih lahko plačajo tudi na blagajni banke osebno ali nakažejo s čekovno položnico. To velja zlasti za dolžnike iz takih krajev, kjer davčne uprave sedaj ne poslujejo, pa so v stanju in žele poravnati svoj dolg.

Vsak količjak preudaren dolžnik skuša, če sam od sebe izkoristi sedanje zanj ugodne gospodarske razmere s tem, da izpolni svoje obveznosti in po možnosti poravnava vse dolge, da bi po končani vojni lahko začel brez starih težav in skrbi z vodstvom svojega gospodarstva.

Ceprav je dober del dolžnikov že sam pravilno preцениl sedanjí položaj, je treba na to opomniti tiste dolžnike, ki bi utegnili nasesti krivim nasvetom in kreniti na napačno pot, kar bodo morali pozneje obžalovati.

Ljudsko zdravje

Mnenje strokovnjakov o naši prehrani

Več ko 10 let so se ukvarjali strokovnjaki z vprašanjem ljudske prehrane in izsledke njihovih opazovanj je objavila znanstvena sekcija Društva narodov v posebnem poročilu.

Pravilnejša prehrana je v zadnjem stoletju močno znižala splošno umrljivost. Uporaba olja in presnega masla se je dvignila, iz česar se da sklepati, da mnoge gospodinjne ne belijo jedi več samo s svinjsko mastjo, ki je težko prebavljiva in občutnejšim organom škodljiva. Moderna prehrana stremi bolj za redilnostjo kakor pa za količino hrane. Proizvajajo in porabo mleka, mlečnih izdelkov, sadja, sočivja in stročnic bo treba še povečati. Namesto kisa uporabljajmo po možnosti citronov sok. Po drugi strani pa priporočajo strokovnjaki, naj uživamo manj sladkorja, ki ga lahko nadomestimo z biološko važnejšim krompirjem.

Noseče žene, ki želijo dati življenje zdravim otrokom, bi morale jesti veliko sočivja, mnogo presne zelenjave in surovega sadja, ki vsebuje apno in rudninske soli. Brez apna se dete težko razvija in je nagnjeno k rahitidi.

Križanka št. 42

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10		11					12	
13		14	15			16		
17	18		19		20			21
22	23	24		25			26	
27								
28		29				30	31	
	32			33	34		35	
36			37		38	39		40
41		42				43	44	
45								

Vodoravno: 1. kraj na Gorenjskem, 10. predlog, 11. turška vera, 12. latinski veznik, 13. neozdravljiva bolezen, 15. krajevni prislov, 16. hrvaška reka, 18. lesena posoda, 20. pregrinjalo, 22. vzlik, 24. dolžinska mera (množ.), 26. veznik, 27. učilo pri zemljepis, 28. jadranski otok, 29. hlev, 31. kvariaški izraz, 32. vranji glas, 34. umetnost (lat.), 36. ne mehak, 37. mednarodni izraz za smuči, 39. mesto v severni Italiji, 41. egiptansko božanstvo, 42. dan v tednu, 44. ruska reka, 45. tovarna za steklo.

Navpično: 1. bukov plod, 2. svetopisemsko ime, 3. japonska mera, 4. konica, 5. prometno sredstvo, 6. oblika svojilnega zaimka, 7. njim (hrv.), 8. stot, 9. oče, 14. naslov Prešernovi pesmi, 16. švicarski kanton, 17. turški minister, 19. grška črka, 20. predilniški izdelek, 21. mesto ob Jadranu, 23. bodjasta žival, 25. krajevni prislov, 26. gostilja, 29. jeza, 30. vrsta papige, 32. računski izraz, 33. slovnov zob, 35. velika žival, 36. motvirna rastlina, 37. požirek, 38. gora na Kreti, 40. arabsko oblačilo, 42. sebe, 43. površinska mera.

Rešitev križanke št. 41

Vodoravno: 1. otok, 5. nprav, 9. trn, 10. oro, 12. tre, 13. Ra, 14. start, 16. al, 17. Kersnik, 18. Ca, 20. notar, 21. Ak, 22. Ira, 23. Ani, 26. sadovnjak, 29. obad, 30. Rado, 31. nem, 32. kdo, 34. sir, 35. cc, 36. arena, 38. re, 39. starina. Navpično: 1. Otroci sonca, 2. trak, 3. oa, 4. hrast, 6. rt, 7. arak, 8. Veliki Koren, 10. otrok, 11. ornat, 14. sen, 15. tir, 19. Arabec, 21. Anadir, 23. Adam, 24. Kveder, 25. Ajas, 27. od, 28. NR, 32. kra, 33. oni, 36. at, 37. An.

Dojenje nam je še vedno premalo važno. Prehrana otrok je večinoma nezadostna in napačna. Otrokom moramo dajati predvsem mleka, sadja in sočivja.

Cim bolj se zmanjša uporaba alkoholnih pijač, tem večja je delovna sposobnost prebivalstva. Odrasli ljudje se opojnih pijač zelo težko ovdadijo, zato moramo predvsem paziti na mladino, kjer se zlo še lahko prepreči. Isto velja za nikotin, ki sam po sebi ni tako škodljiv pljučim kakor žledcu in drugim prebavilom.

Amalgamska zobna plomba obstoji iz zlitine srebra, kositra, cinka in nekaj zlata; vse to so spaja (amalgamira) z živim srebrom v plastično maso, s katero se polni — prej seveda temeljito očistene — votline v zobeh. Plomba se v zobu strdi. Namesto srebra se včasih vzame baker, zaradi česar pa lahko dobi zob grdo modro zelenkasto barvo.

Saharin je 55 krat slajši od saharoze — ropnega sladkorja. Kemijska sestava saharina je taka, da ne da organizmu absolutno nikake hranilne vrednosti.

»Slovenčeva knjižnica« bo stopila v četrti letnik s knjigo našega velikega pisatelja

Ksaverja Meška:

Na Poljani

»Slovenčeva knjižnica« bo na ta način proslavila pisateljevo sedemdesetletnico, obenem pa dala ljudstvu lepo radoljubno delo, ki ga boste radi brali. — Ne oklevajte več in postanite naš naročnik. V nobeni slovenski hiši ne sme manjkati knjig »Slovenčeve knjižnice«

63

Dogovorila sva se z gospodarjem in kmazju je ladja bila najina. Sprejela sva v službo tudi mornarje, ki so bili na ladji in jih pridružili našim. Dale sva jim, kakor je bil običaj, nekaj denarja naprej. A nekaj dni pozneje so vsi izginili. Nikakor jih ni bilo mogoče zaslediti. Pozneje so nam povedali, da so krenili proti Perzijskemu zalivu. Bilo mi je zelo žal. Če bi vedel, bi jim plačal še več in odšel s njimi, v telti, da bi videl nove kraje.

Pozneje pa sem se moral zahvaliti Bogu, da se to ni zgodilo, kajti zvedel sem, kako zločinsko seme so bili ti, ki sem se jim hotel pridružiti. Domnevni kapitan je bil le bivši ladijski topničar! Na Malajskih otokih so se izkazali obenem s kapitanom in častniki. Tropa divjakov jih je napadla ter pobila kapitana in del posadke. Tedaj so se nekateri sporazumeli med seboj, odpluli z ladjo in pustili ostalo moštvo na otoku.

Ko sva polgoma zbrala vse te vesti, se nama je zbudilo novo vprašanje: »Ali sva mogla reči, da je bila ladja pošteno kupljena?« Prijatelj, ki je bil trgovec z vso dušo, ni mogel razumeti, kako naj bi tu sploh nastalo tako vprašanje. Dejal je: »Mar je nisva kupila? Ali nisva bila v dobri veri, ko sva jo kupila?« Ko sem mu pa stavil pred oči, da sva bila premalo previdna in da bi se bila morala bolje prepridati, če je prodajalec tudi resnični lastnik ladje, je ugovarjal, da pač nisva mogla slutiti resnice, ko je prodajalec celo pokazal potrdilo o nakupu ladje pod imenom Emanuela Clotierhavana. Jaz pa sem ga opozoril na pre nizko ceno, na naglico, s katero se je lastnik hotel ladje znebiti in podobno. Njemu pa se je vse to zdelo neumnost in pretiravanje. Če pa sem vztrajal pri svojih pomislekih, mi je zapri usta s tem, da me je vprašal: »Zakaj pa niste tega povedali prej?«

»Ker nisem pomislil na to.«
»Zamejaj se je in mi odvrni!«
»Po toči zvoniti je prepozno.«

Ukradeni ladja.

Najeta sva nekaj angleških in holandskih mornarjev za novo potovanje na Filipine in Moluke.

Ne bom več mučil čitatelja s pripovedovanjem podrobnosti o teh potovanjih. Povem samo to, da je ob teh trgovskih potovanjih minilo celih šest let. Šesto leto sva se dogovorila s tovararjem, da bova zopet potovala na Kitajsko. Ustavila naj bi se v Siemu, kjer bi natovorila večjo količino riža.

Nasprotni veter nam je na poti nagajal in prisiljeni smo bili pluti ob obali. Ko je ta neprijetnost minila, smo odkrili drugo, namreč razpoko v ladji, skozi katero je voda vdiral v notranjost in segala že precej visoko. Mo-

rali smo torej pristati. Zatekli smo se v neko pristanišče ob izlivu reke Kambodža, kakor nam je svetoval Anglež Thompson, ki je na ladji prevzel vlogo kapitana.

Ko smo bili že daleč časa v tem pristanišču, je prišel nekega dne k meni mornar, ki je bil v službi na neki ladji, ki je bila zasidrana v bližini. Po dolgem obotavljanju mi je končno povedal, da sem v veliki nevarnosti. Če namreč ne odplujemo takoj ko nastopi plima, nas bo napadlo pet čolnov, polnih oboroženih mož, ki nas bodo obesili kot morske razbojnike. Ker sem ga začuden gledal, kajti nisem si mogel razložiti, zakaj naj bi postopal s menoj kot z morskim razbojnikom, mi je tuje povedal zgodbo o ukradeni ladji, ki sem jo jaz kupil.

Tedaj mi je postalo vse še preveč jasno. Zahvalil sem se mu in ga vprašal, če bi se mu lahko na kak način izkazal hvaležnega. Znal je z glavo, se nasmehnil in dejal:

»Poznajste: zdi se mi, da mi ne verjamete preveč in da ste sprejeli moje sporočilo s preveč hladnokrvnostjo. Rad bi vam stavil predlog. Kapitan, pri katerem sem v službi, mi je dolžan plačo za šest mesecev, mojemu tovarišu Holandcu pa za sedem. Če nam hočete nadomestiti ta zaslužek, sva pripravljena pustiti službo pri njem ter se vam pridružiti, da vam pomagava rešiti ladjo.«

Bil sem s predlogom takoj zadovoljen in sem z obema odšel na ladjo, da obvestim tovariša. Komaj me je zagledal, je zaklical:

»Zamašili smo razpoko, prijatelj, zamašili smo jo.«

»Hvala Bogu! sem odvrnil. »Nemudoma moramo dvigniti sidro in odpluti.«

»Čemu ta naglica? Ne zdite se mi več Anglež.«

Odvedel sem ga s seboj in mu v nekaj besedah povedal o nevarnosti, ki nam grozi. Takoj je dal kapitanu povelje, naj ladja odpluje.

Plima še ni bila dovolj visoka, a malo prej je začel veti lahen vetrič s celine, ki nas je kmalu zanesel na odprto morje.

Medtem ko sem v kapitanovi kabini pripovedoval prijatelju o tem, kar se je zgodilo in sta oba nova mornarja dostavljala še razne podrobnosti, je vstopil nek mornar in povedal v kapitanovem imenu, da nas zasleduje pet čolnov. Dejstva so torej potrjevala besede angleškega mornarja. V kratkem se bo začel ples.

Sklical sem moštvo, mu pojasnil nevarnost, ki nam je grozila in vili

Zasledovalo nas je pet čolnov.

vsem poguma. Pripravili smo orožje, puške in topove, odkazali mesta in dali potrebna povelja. Čolni so medtem pluli z razpetimi jadrji proti nam. Ko so bili že dovolj blizu, sem ukazal sprožiti top, ki je bil nabasan samo s smodnikom, kot opozorilo, da ne čolni obstanejo. Istočasno smo razvili belo zastavo, kot znak, da se hočemo pogajati.

Čolni pa niso hoteli obstati, niti niso odgovorili. Spustili smo torej belo zastavo in dvignili rdečo, na kar so topovi začeli svoje delo. Še smo se skušali sporazumeti s pomočjo govornika. Zaman. Čolni so se nam vedno bolj bližali in nas skušali napasti s sprednje strani. Z naglim okretom smo jim obrnili bok, istočasno pa se je oglasil vseh pet topov v zboru. Ena jedrnica je bila zadeta na sprednjem delu. Moštvo je takoj spustilo jadra in se umaknilo na zadnji konec. Znova smo poskušali s pogajanjem. Ker pa niso hoteli slišati, jim je začel naš topničar govoriti bolj glasno z dvema svojima topovima, a ni zadel cilja. Mornarji v čolnih so veselo zakrivali in začeli mahati s pokrivali. Medtem ko so obvezovali ranjence ali se morda posvetovali, kako naj napadejo, se je naša ladja okrenila in pri tem zdrobila najbližji čoln. Nemudoma smo spustili čoln, da rešimo ponesrečence, ki so se izognili hoju, a so bili na tem, da utonejo.

Topničar je spregovoril glasneje s svojima topovima.

Nauk, ki sta ga dobila dva čolna, je bil zelo koristen tudi za ostale, ki so spoznali, da nima pomena zasledovati tako malo prijazno ladjo. Mi pa smo nadaljevali svojo pot. Pluli smo nekoliko bolj proti vzhodu, da smo se izognili poti, po kateri plovejo evropske ladje na Kitajsko.

Holandec, ki je prišel na ladjo skupaj z Angležem, ki me je opozoril na nevarnost, nam je pripovedoval, da je bil tudi on med tistimi mornarji, ki so jih tovariši pustili na otoku, ko so ukradli ladjo. Dolgo časa so taval po gorzu v neprestani nevarnosti. Nekega dne je zagledal nizozemsko ladjo, ki je pristala, da se oskrbi s pitno vodo. Cez dan si ni upal iz svojega skrivališča, ker se je bal, da bi padel v roke divjakom. Ko pa se je znotilo, se je splazil na obalo, se vrnil v morje in plaval proti ladji. Pravi čudež je bil,

da so ga z ladje pravočasno zagledali in rešili, ker so mu že pojemale moči. Dospel je v Batavijo, kjer je naletel na dva tovariša, izmed tistih, ki so ukradli ladjo. Pripovedovala sta mu, da so mornarji prodali ladjo v Bengali morskim razbojnikom, ki so pozneje že oropali eno angleško in dve nizozemske ladje! Se vam to mar zdi malenkost?

Tako smo dobili pojasnilo, čemu so nas preganjali. Imeli so nas za morske razbojnike!

Moj prijatelj se je hotel vrniti v Bengali, da bi si dal izstaviti potrdilo, da sva ladjo zares kupila in pošteno plačala, da bi vsakomur lahko dokazal, da sva bila edina resnična lastnika. Jaz pa sem ga opozoril:

»Prev. Imela bova kos papirja. Če pa nas napadejo, kakor so nas že, kaj bova storila? Mar bova obesila list na topovski kroglo in ga poslala napadalcem, da ga prečitajo? ... In če se potem ne vrne več? ... Kaj če ga napadenci ne bi znali ali hoteli prebrati? ... Priznajte, da je mnogo bolje, če jim pošljemo kroglo brez lista, kakor smo jih že poslali. Če pa je mogoče se sporazumeti, tedaj beseda poštenjaka več velja kot vsako pismo. Mar naju ni prevarila prav uradna lista, ki nama jo je prodajalec pomolil pod nos? ... Pomislite tudi, da bova prav zaradi tega, ker se hočeva opravičiti, postala sumljiva in naju bodo lahko celo priprli, dokler se ne izkaže naša nedolžnost. Kaj pravite k temu?«

Tudi angleški mornar je bil mojega mnenja. Po daljšem razpravljanju smo se odločili, da nadaljujemo pot proti Kitajski. S prijateljem sva sklenila, da se znebiva nesrečne ladje, kakor hitro se nama ponudi prilika, da si počševa druge.

Nadaljevali smo potovanje v vednem strahu, da naletimo na nove nevarnosti. Da se jim izognemo, smo se odločili za daljšo pot; pri tem pa smo se seveda izpostavili drugim nevarnostim, namreč nasprotnim vetrovom in pomanjkanju živeža. Končno je bilo sklenjeno, da krenemo proti Tonkinškemu zalivu in od tam v Makao, kjer je bilo več evropskih družin in tudi misijonarjev, ki so se na potovanju na Kitajsko, ustavljali tukaj.

Po dolgotrajnem, dolgočasnem in zaradi pomanjkanja živeža, mučnem potovanju smo nekega jutra zagledali zaželjeno deželo in se kmalu nato zasidrali ob izlivu male rečice.

Napad na ladjo.

Z mesta, kjer smo se zasidrali, smo videli v zalivu dve nizozemski ladji, popoldne pa sta pluli mimo dve angleški namenjeni na Kitajsko. Od vseh strani nam je torej grozila nevarnost.

Dežela, ki smo se ji približali, je bila divja in negotovljubna. V njej so prebivali po večini sami tatovi. Če je kako ladjo vihar zanesel k obali, so jo prebivalci napadli, opustošili ter moštvo odvedli v sužnost. Zato smo bili noč in dan skrbno na straži.

Pripovedoval sem že o razpoki na ladji, ki smo jo zamašili v Siemu. A delo je bilo opravljeno le za silo. Zaradi večje varnosti smo sklenili, da izrabimo priliko in izvršimo popravilo bolj temeljito. Najprej smo hoteli pristati z ladjo ob obali. Ker je bil pristanek zvezan s velikimi težavami in nevarnostmi, smo sklenili, da se lotimo tega dela kar sredi morja. Topove in vse težje predmete smo spravili vse na eno stran, tako da se je ladja nagnila in je poškodovana plat mola iz vode.

(Dalje v prihodnjem št.)

Križem sveta

Vinogradniška kriza v južni Italiji

Naše vinske bratce bo gotovo zanimal članek, ki ga je priobčil te dni znani nemški list „Münchener Neueste Nachrichten“. Opisuje krizo vinogradništva v južni Italiji, o kateri je morala nedavno razpravljati tudi zavezniška nadzorstvena komisija.

Južna Italija je kakor Midi v Franciji glavni pridelovalec vina za vso deželo. Vino iz južnih krajev so prej uporabljale tudi velike vinske tvrdke iz zgornje in srednje Italije za svoje sloveče vinske vrste, kakor so Chianti, Asti Spumante itd. Iz vina južnih krajev so velike tvrdke na severu izdelovale tudi verjetno in skoraj ves izvoz vina iz južnih krajev je bil pod vodstvom tvrdk na severu države. Vse to je zdaj preprečeno, vinska trgovina v zasedeni Italiji pa je v največji krizi že zaradi tega, ker ni sredstev za prevoz vina v večja mesta. Tudi Rim je menda prvič v svoji zgodovini ostal brez vina. Anglo-ameriški vojaki kot potrošniki vina ne pridejo v poštev, ker pijejo po večini žganje in pivo. Tako je vina več kot preveč pri vinogradnikih. Z novim pridelkom pa se bo kriza še močno povečala.

Novi vinski letnik ne bo nekaj izrednega, za mnoge vinogradnike pa bo tudi srednji pridelok finančna katastrofa. V Apuliji so morali izliti v kanale okrog 300.000 hl vina, ker ni odjemalcev in ker je treba izprazniti kleti in sode za novo vino. Če pomislimo, da so v Apuliji v običajnih letih pridelali po 3—4 milijone metrskih stotov vina, imamo približno sliko sedanjega vinogradniške krize. Tudi na Siciliji ni bil pridelok dosti manjši. Angleži in Američani pa se zanimajo samo za izbrana močna vina, dočim lažja vina kakor v Apuliji, ne najdejo kupcev, ker ni mogoče vina spraviti niti v najbližja konzumna središča, ki so že dolgo brez njega.

Španske marelice

V letu 1944 so v Španiji pridelali nad 450.000 ton marelj. Letošnji pridelok so je zmanjšal, ker je bilogv nekaterih pokrajinah neugodno vreme. Ker se je med vojno izvoz španskih marelj močno skrčil, so ustanovili precej novih podjetij za izdelovanje marmelade in sadnega soka (sirupa). Takih obratov je sedaj v Španiji že 69, od teh samo v Valenciji 42.

Sadni pridelok v Kaliforniji

Letošnji sadni pridelok Kalifornije je skoraj trikrat večji od lanskega, težko ga bo pa pospraviti, ker ni dovolj delovnih moči. Strojnikovski menijo, da manjka ena četrtina delovnih moči, ki so potrebne pri pospravitvi povprečnega sadnega pridelka. Pri bogatem sadnem pridelku je še ta slaba stran, da bo od njega le malo ostalo za civilno prebivalstvo, ker je vlada zasela za vojaško preskrbo ves pridelok marelj, 74% od pridelka breskev ter 78% od pridelka hrušk. Za preskrbo vojaštva so zaseli tudi 47% od pridelka paradajžnikov.

Izdelek cepiva v južnovzhodnih deželah

V nekaterih deželah južnovzhodne Evrope se je v zadnjih letih uspešno razvil izdelek cepiva za pobijanje raznih živalskih bolezni. Madžarska izdelala že toliko cepiva (seruma), da ima že precej presežka za izvoz. Tudi na Hrvaškem napreduje ta živinorej zelo potrebna in koristna panoga. Državni zavod za izdelovanje zdravil v Zagrebu je dvignil letni izdelek cepiva že na 2500 litrov.

Izvir Amaconke so našli

Francoski raziskovalci, ki se nahajajo že od julija 1941 na raziskovalnem potovanju izvira veletoka Amaconke, so pred kratkim sporočili, da so po štiriletnem raziskovanju našli izvir Amaconke v Nina Coucha, ki leži visoko v peruanskih Andih, severno od Lime.

Splošne kmetijske zadruge

Predsednik nemške državne zveze kmetijskih zadrug rajfajznov je te dni podal novinarjem izjavo, iz katere posnemamo: Za kmeta je v prvi vrsti važno, da se rešijo njegove gospodarske naloge s čim manjšimi stroški in čim manjšo upravno obremenitvijo. Krajevna posojilnica lahko poleg kreditnega dela prevzame tudi ravnokar navedene naloge. Prav tako kakor zadostuje na vasi mešana trgovina, kjer se prodajajo vse najnujnejše potrebščine, bo tudi vsaka zadruga lahko najbolje delovala, če bo imela vsesplošni značaj. Ustanavljanje takih splošnih zadrug prinaša ne samo prihranek delovnih moči in poenostavitev upravnih poslov, temveč omogoča tudi ugodnejše kreditne pogoje in boljše jamstvo za kredite.

Ribja tlačanka

Norveška konzervna industrija hoče ribjo konzervo nadomestiti s ribjo tlačanko. Po novem, že preizkušenem predelovalnem načinu očiščeno ribo stisnejo in tlačijo na eno desetino običajne teže, pri čemer ostanejo ohranjene vse redilne snovi, okus in vsebina vitaminov. Izdelovanje ribjih tlačank ima tudi to prednost, da je zelo hitro opravljeno. Ribe, ki so jih proti jutru navoili, so zvečer kot tlačanke lahko že na trgu. Ribja trska, ki tehta 2—3 kg, je že v nekaj urah spremenjena v tlačanko od 200—300 gramov.

Najstarejše jekleno orožje

Jeklo nikakor ni novejši izum. Francoski raziskovalci so med razvalinami Ras-Samre v Siriji odkrili, da so ljudje že okrog 1500 pred našim štetjem znali izdelovati jekleno orožje. Dokaz za to je prava jeklena bojna sekira, ki so jo našli med ruševinami Ljudstvo Mitancev, ki je takšne sekire uporabljalo in ki je imelo v tedanji Mezopotamiji s svojo bojevitostjo važno vlogo, takšnih sekir ni izdelovalo iz jekla samega, temveč iz železa, ki so mu dajali pravo obliko, ga nato razžarili in shladili z vodo, da se je spremenilo v jeklo. Sekira je bila na lesenem ročaju, in sicer je bila pritrjena nanj z bronastim okovom, ki so ga vročega napeli na sekiro in ga potem ohladili, da se ni spustil več. Ta bronasti okov je okrašen z dvema levjima in eno merjaščevo glavo. Mitanci so bili za svoj čas izumitelji važnih novih orožij in bojnih načinov. Slovili so posebno po svojih bojnih vozovih. Razvaline, med katerimi so našli sekiro, kažejo, da je bilo tam celo skladišče takšnih voz.

Tudi rekord

Neki raziskovalec je dognal, da pajek v eni sekundi preteče 48-krat toliko, kot je sam dolg, kar bi dalo brzino avtomobila 645 km na uro.

Nekaj kratkih zanimivosti

Cimet raste kot drevo samo v svoji domovini na otoku Ceylonu.

Neki hotel v Alaski ima obešen sledeči napis: »Poseben vhod za ženske po lestvi v ozadju poslopja.«

Jeklena oprema ali jekleno pohištvo za pisarne je bilo najprej uvedeno in rabljeno v Južni Afriki.

Prijateljica cigar. Znana ameriška pesnica Amy Lowell je bila tako strastna kadilka cigar, da jih je nekoč za svojo uporabo kar 10.000 naročila.

Lep zaslužek. Znana švedska lepota in plesalka na ledu Sonja Henie zasluži vsak dan tekom leta po 2000 dolarjev. Svoje noge ima zavarovane pri neki londonski družbi za 100.000 dolarjev.

Razlika v modi. Na Kitajskem in pri Eskimovcih se smatra za jako nespodobno, če kažejo ženske javnosti svoje noge.

Iz življenja za življenje

Angelske peroti

Morda je komu znana pravilica o pokvečenosti, ki so ga tovariši zavoljo velike grbe zasnovali in ga zavoljo njegove slabotnosti izključevali od vsake družabne igre. Ubogi deček ni dolgo živel, umrl je na lep pomladni dan, in ko se ga hoteli položiti v grob, so videli, da ima na mestu grbe angelske peroti, s katerimi se je vzdignil v nebo. In vsi pogrebi so gledali za njim in se čudili: Od kod te lepe perotnice iz tako grde grbe?

Da, tako vprašujem tudi jaz. Zdi se mi, da ima pravilica silno lep smisel, in da je bil pogled globoko v življenje tisti, ki si jo je izmislil. Ob misli na njo se spomnim marsičesa. Nekaj takaj takega vam hočem povedati.

Se vam še ni zardelo, da so ljudje, ki imajo jako lepo lice, pogosto jako hladnega in trdega srca, dočim drugi, ki jih je narava jako mehekino obdarila z lepoto, tako žarijo od dobrote, da so kakor angeli v človeški podobi? Od kod je to tako? Jaz mislim, da lepi zato otopijo in zakrijejo v svojem srcu, ker že s svojo prikaznijo samo osvaja. Oni ne čutijo potrebe, da bi gojili in razvijali dobre lastnosti srca. Tisti, ki niso lepi, pa nimajo sredstva, da bi si odprli duše soljudi, razen čarjarske dobrote, in zato laže najdejo pot k ljubeznivosti in dobrotljivosti. Njihova groba, ako se sme tako reči, je kakor blagoslov iz nebes, ki jih kličti pred domišljavostjo in oholostjo ter pušča v prijetni skromnosti, ki ne odbija, ampak vabi in pridobiva.

In ste že opazovali, da razvajeni ljudje samo nase mislijo in samo zase živijo ter se takoj nevoljno ogorčijo, ako se kaj ne zgodi po njihovi volji? Pa to ste morda videli, da so ljudje, ki so preživeli veliko bol, ali ki imajo kako veliko hibo na telesu, ljudemili, potrpežljivi in ustreljivi. Taki ljudje niso mogli z drugimi rajati v kolu sreče in se opajati z lastnimi uspehi. Naučili so se odpovedovanja in žrtvovanja. Postali so blagi angeli svojim soljudem.

Poznal sem hčerko rodbine, ki je imela mnogo otrok. Deklica je bila obdarjena z močeno grobo. Zdal je že davno mrtva. Bila pa je tako vedra in vesela, da se je od nje lila svetloba dobre volje na vse, na starše in brate in sestre. Ona svojega telesa ni čutila, že dolgo preden je šla na oni svet; sploh je menda imela angelske peroti. A mi smo mislili, da nosi — grbo.

Mnogo ljudi ima tako grbo, morda kako bolezen ali nadlogo, žalost, razočaranje ali nenadomestljivo izgubo; od njih samih pa je odvisno, kaj bo iz tega: Angelske peroti ali samo zagrenjeno lice in zastrupljena duša. Ako vzbudi ta nesreča v njih moč potrpežljivosti in dobrotljive ljubeznivosti, ki se tako redko razcveta v človeku, potem — blagor njim.

Udarci usode in hudo gorje niso samo za odrasle; tudi otrok se loti bolehanje in hiranje, ali pa jim umro starši ali pride kaka druga nesreča v dom. Sedaj je vprašanje, kako oni obrnejo svoje gorje. Ako bi prišlo kdaj kaj prav hudega nad vas, udajte se in sklenite tako: Sedaj se moram navaditi potrpežljiva, ki ne toži in javeka, sočutja, ki se ne jezi in trdi, tihe pomoči, ki vedno najde primeren način za svoj dobri namen. Zgoditi se mora čudež in odkriti moram tajnost močnega srca.

ZAHVALA vsem, ki ste spremili na njegov zadnji poti našega ljubljega sina, brata, gosпода

Černič Martina

Posebno zahvalo pa smo dolžni domobrancem 21. čete iz Višnje gore, nadalje domobrancem 1. lga, 6. duhovščini, fantom in dekletom iz doma, če vsi za darovano cvetje in vsem ostalim, ki ste nam v najtežjih trenutkih lajšali veliko bol.

Ig, dne 24. oktobra 1944.

Družina ČERNIČ.